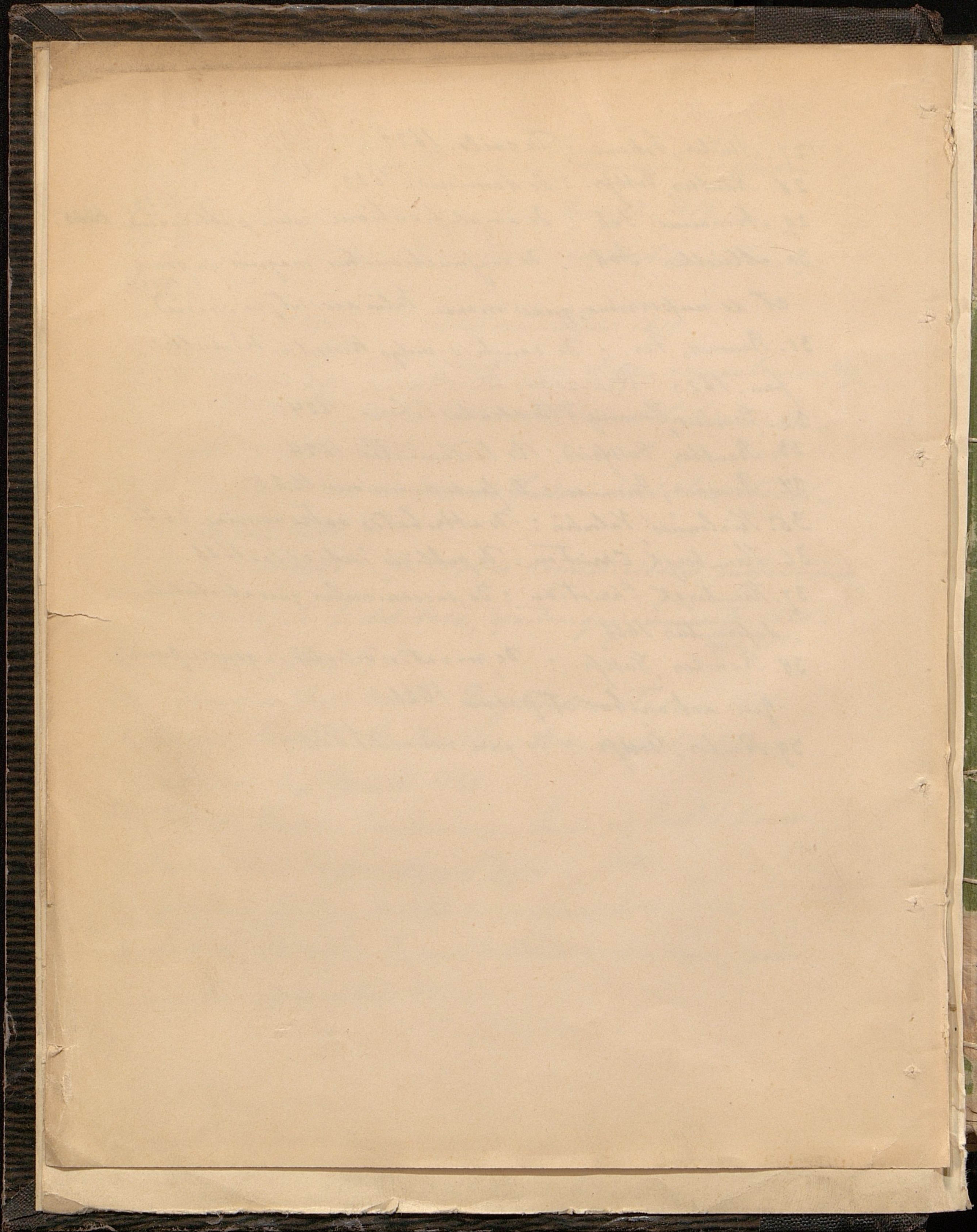


1. Hunnius, Helfr. Ulr.: De monarchia ejusque officio et potestate. 1614.
2. Hunnius, Helfr. Ulr.: De amissione feudi ob feloniam vasalli. 1614.
3. Hunnius, Helfr. Ulr.: De successione feudali. 1614.
4. Krumbergk, Christ.: De possessionis acquisitione. 1614.
5. Grosius, Matth.: De jure sequestri; in l. Un. C. de prohib. sequest. et. c. 1. a. 2. Extr. de sequest. p. m. et. fruct. cum similibus; l. y. 1615.
6. Reusner, Barth.: De recusatione suspecti iudicis. 1615.
7. Strauch, Joh.: De successione descendenti um. 1615.
8. Weixelberger, Hier.: De praedictamentis in genere, et in specie de praedictamento substantiae. 1615.
- 1616, 1. ^{Berkmann} 9. Krumberger, Christ.: Disceptatio controversarum Positionum juris legalis et feudalis. 1616.
10. Lentius, Friedr.: Delinatio differentiae jurisdictionis monarchicae Romanae veteris et hodiernae. 1616.
11. Hetttenbach, Ernst: De locorum affectorum, secundum Galenum, notitia. 1617.
12. Hirschbach, Welfg.: De regalibus. 1618.
13. Lederer, Mich.: Disputationem... inauguralem in l. un. C. de sent., quae pro eo, quod interest, proferuntur, petitionem... propugnabit: l. y. Heidelbergae. 1618.

14. Reuter, Joh.: Quaestionum controversarum materialium
testamentariam concernentium Deces VII. 1618.
15. Brunner, Balth.: De locatione conductione et emphy-
teusi. 1619
16. Reuter, Gottfr.: De amissione feudi. 1619.
17. Reuter, Gottfr.: De Inventura et ejus renovatione 1619.
18. Weixelberger, Hier.: De natura et constitutione phi-
losophiae moralis. 1614.
19. Forster, Val. Wilh.: De personis feudum danti bus et acci-
pientibus 1620.
20. Reuter, Gottfried: De triplici domesticitate, subjectionis,
et vasallagii fidelitate, ejusdemque juramento. 1620.
Fena. 1740.
21. danielbe. Fena. 1741.
22. Bluetius, Andr. Jak. F.: De syllogismo Topico. 1621.
23. Carpyov, Konrad: Conclusionum Juris ad Institutiones
Justiniani Imp. Deces I. 1621.
24. Carpyov, Konrad: Conclusionum Juris ad Institutiones
Justiniani Imperatoris Deces 2. 1621.
25. Jommam, Friedr.: De statu reip. monarchico. 1622.
- 1622, 16 Krembeig
26. Lederer, Michael: De servitutibus personarum, pers-
natibus et realibus. 1622.

27. Müller, Johann : De caelo. 1622.
28. Reutter, Gottfr. : De dominio. 1622.
29. Avenarius, Joh. : De amplificatione rerum publicarum ¹⁶²³ ~~1622~~.
30. Mueller, Joh. : De conjunctionibus magnis in genere ¹⁶²³
 et de nuperrima, quae mense Julio accidit, in specie.
31. Reusner, Fer. : De cambiis, vulgo Wechsel u. Wechselbriefen. 1623. Reusner, De multa conj. success. 1623.
32. Grocius, Henning : De alienis liberis, 1624.
33. Reutter, Gottfried : De testamentis 1624.
34. Reusner, Feromias : De feudi amissione 1625.
35. Hinkelius, Valentin : De attributis astronomiae 1626.
36. Krumbergk, Christian : De publicis judiciis. 1626.
37. Krumbergk, Christian : De successioneibus, quae ab intestato deferuntur 1626.
38. Reutter, Gottfr. : De privatis delictis in genere, eorumque actionibus et poenis 1626.
39. Reutter, Gottfr. : De jure venandi. 1626.



Handwritten text on the right edge of the page, partially obscured by the binding. The visible characters include "He" and "Vo".



12926

De

1613

5

22

64

IURAMENTO
 FIDELITATIS VA-
 SALLATICO SEU
 CLIENTELARI.

DISPUTATIO

Quam

Divinâ aspirante gratiâ
In celeberrima atque Inclytâ Academia
 VVITTEBERGENSI

SUB PRÆSIDIO

HELFRICI ULRICI HUNNII
 J. U. D.

Publici exercitij causa ventilandam proponit

HECTOR VVILHELM à GUNTERROD
 HASSVS.

In auditorio Jctorum die 3. Decembr.
 horis matutinis,

VVITTEBERGÆ,

Typis Johan. Gormanni, Anno 1613.

*Præstantissimum et Eruditissimum Virum, Dn. Cpt
 Fredm. Lenterm, ad examen hanc thesauri an
 Clariss. Dn. Prætor et Jctorem*



LURAMEN TO

ROBERTA S V

SALVATICO S B

CLINTENAL

PIRENTA S

QVIA

DIVINIS HONORIBUS

Sanctus in spiritu et in veritate

COPIA FERRENTI

See page 2

FRANCIS FRISCI HONORIS

J. D.

FRANCIS FRISCI HONORIS

Massa

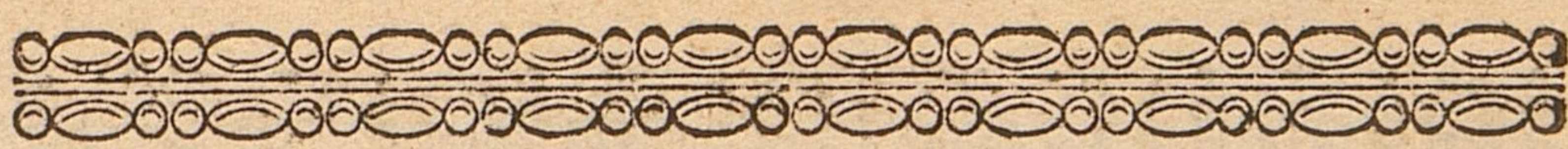
In archiepiscopio Constantiensi

habeat

COPIA FERRENTI

The John Company




Magnifico, Strenuo ac Nobi-
lissimo Viro

DN. CASPARI à Schönberg /
in Pulsnitz & Kurzeß &c.

*Serenissimo ac potentissimo Electori
Saxoniae &c. ab intimis
Consiliis*

ET

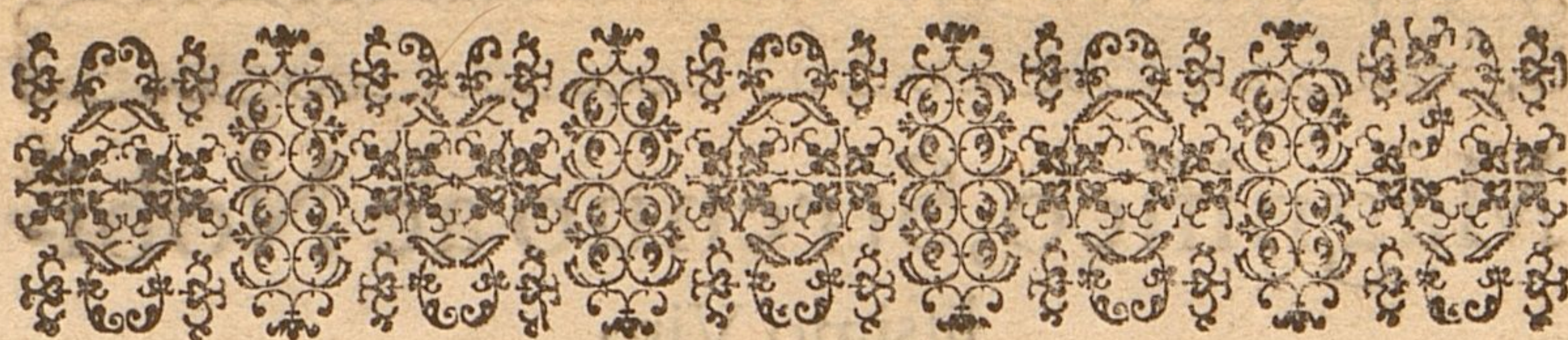
In suprema appellationis curia
præsidi Amplissimo

*Dno. patrono ac fautori suo omni observantia ac officio-
rum genere perpetim colendo*

Hanc Disputationem observantia ac studiorum
suorum testimonium

*Submisè offert
& dedicat*

*Præses, Helfricus Vlricus
Hannius D.*



DISPUTATIO

De

JURAMENTO FIDELITATIS VASALLATICO SEU CLIENTELARI.

THESIS I.



RIPPLICIS JURAMENTI FIDELITATIS MEMI-
nerunt jura nostra feudalia: Juramenti subjectionis, Dome-
sticitatis & Clientelaris, seu Vasallatici *in cap. unic. qualiter ju-
rare debeat vasallus. ibidemq;* Alvorottus Frid. Schenck Baro.
Petr. Ravenn. & Fr. Hottomannus. *lib. 2. F. tit. 5. Vult. lib. 1. de
feud. c. 6. n. 4* Schneidevvin. *in Epit. feudal. part. 5. cap. 1.* Rosen-
thal *in synopsi feud. cap. 6. concl. 85. n. 4.* Dissent. Cujac. *in d. cap. unic. qualit. jur.
deb. vasall.*

II **S**UBJECTIONIS juramentum vulgo Assurationis, à pragmati-
cis Homagium, antiquis Hominium; Nostrâ a vernaculâ linguâ **Diehul-
digung oder Erb vnd Landshuldigungs pflicht** appellari con-
suevit. Rosenthal. *d. concl. 85.* Borch. *de feud. cap. 2. n. 16.* Vult. *d. c. 6. n. 5.* Snei-
devvin. *d. part. 5. c. 1. n. 67. & sequent.*

III. Et est illud juramentum, quo subditi magistratui suo, ratione sub-
jectionis, jurant se fore fideles & obedientes, **gerrew vnnnd gehorsam/
wie auffrichtigen Vnterthanen gezimpt vnd gebühret.** Rosen-
thal *d. conclus. 85.*

IV. Indeque Homagij & Hominiij appellationes fluxisse existimant,
quod quis hoc juramento potentioris alicuius homo efficiatur, h. e. perso-
nam ei suam subjicit, eaque subjectione se quasi proprium illius efficiat. Hen-
ric. Bocer. *in tractat. de investit. feud. cap. 4. n. 7.* Rosenthal *d. conclus. 85. lit. E.*

V. Hoc verò juramentum justissima causâ feudorū usus prodiderunt:
Ne scilicet subditi seditione, conspiratione, proditione aliisve improbis ma-
china-

inationibus publicam turbent quietem, neve Domini conditionem ullâ ratione deteriorem reddant. Schenck Baro *in d. cap. unic. n. 8. qualiter jur. deb. vasall.*

VI. Formulam illius refert Feudista *in d. c. unic. qual. jur. deb. vasall.* Quod nempe vitam, membrum, mentem domini ejusque rectum honorem subditus custodire velit.

VII. Exemplum verò ejusdem, teste Fr Hottomanno, valde perspicuum extat apud Ottonem Frising *in lib. de Frideric. cap. 19.* quod ab Episcopis & civitatibus Italiæ præstitum est olim Friderico Imperatori, & est tale: Ego juro quòd à modo in antea ero fidelis Domino meo Friderico Romanorum Imperatori & adjuvabo eum retinere coronam Imperij, & omnem honorem ejus in Italia, nominatim & specialiter civitatem illam, & quicquid in illa juris habere debet, vel in omni virtute comitatus, vel Episcopatus: Regalia sua non auferam ibidem, nec alibi, & si fuerint ablata, bonâ fide recuperare & retinere adjuvabo: Neque in consilio ero, neque in facto quod vitam, membrum, honorem suum perdat, vel malâ captione teneatur: Omne mandatum ejus, quod ipse mihi fecerit, vel per Epistolam suam, aut per legatum suum de faciendâ justitia fideliter observabo & illud audire & recipere vel complere nullo malo ingenio evitabo: Hæc omnia observabo fide bonâ sine fraude, sic me Deus adjuvet & hæc S. quatuor Dei Evangelia., Hottom *in d. cap. unic. qualiter jurare debeat vasallus.*

IX. Verum enim verò temporis progressu ac consuetudine hæc jurandi forma subinde fuit mutata, solentque hodie subditi principibus suis in hanc circiter formam fidelitatem ac subjectionem jurare: **Das sie ihrem Erb vnd Landsfürsten hold vnd gehorsam sein wollen/ dessen schaden wenden/ vnd warnen / nutz vnnnd bestes werben vnd fördern/ vnd alles das jenige zu thun schuldig vnd pflichtig sein.** Andr. Knich. *De sublimit. territ. jure cap. 5. in fine Gail. de Arrest. Imperij cap. 7. n. 10.*

X. Caterùm hoc Sacramenti genus quia personam duntaxat jurantis ejusdemque subjectionem concernit, nec respectu bonorum, quæ quis in territorio alicujus principis possidet, præstatur, consequens est, ut si quis bona in territorio Domini alicujus teneat, ipse verò eodem in territorio domicilium non habeat, hoc jusjurandum præstare non compellatur. Rosenthal *cap. 6. concl. 85. n. 8.* Coler. *de process. execut. p. 2. c. 1. n. 23.* Mozius. *in tractat. feud. tit. de substantia feud. n. 11.* Sneidevvin *part. 5. c. 1. n. 68.* Diff. Alvarott. Laudens. & Schenck Baro *in d. cap. unic. qualiter vasall. jurar.*

X. Quod si tamen quis juri suo renunciât ac respectu bonorum, extra locum domicilij sitorum homagium præstet Domino illius territorij, eumque pro principe ac Domino suo hereditario agnoscat atque ei hac ratione obedientiam se præstiturum promittat; Anne ex tali promissione non solum quoad realia, sed personalia etiam jurisdictioni Domini illius, ordinariæ subjiçiat? valdè dubium est: placet tamen Negantium opinio, per ea, quæ

tradit eleganter Tobias Paumeister. *de jurisdict. Romani Imperij lib. 2. cap. 8. n. 111. & sequentibus.*

XI. Omnes verò jurisdictioni alicujus magistratus subjecti Homagium præstare tenentur ab anno ætatis decimo septimo ad septuagesimum usque. *Constit. de pace constantia & vasalli. v. Constit. bic. in pr. de pæ. kne.*

XII. Clericos quidem in terris & civitatibus dominorum laicorum habitantes ab hoc juramento immunes esse voluerunt Pontifices Romani Innocent. & Honorius *in cap. Nimis. 30. & capit. petitio 31. extr. de jurejurand. v. h. 54.*

XIII. Verùm quò jure quave injuriâ? Certè ratione per quam ineptâ atque ridiculâ: Quod nempe secundùm Apostolum servus suo Domino stet aut cadat. *d. cap. Nimis 30.*

XIV. Quin potius cum rationem, illam, ob quam hoc à subditis juramentum exigi supra est dictum, in clericis æquè atque in Laicis obtinere palam sit; meritò idem quoque jus in clericis, quod in Laicis, hîc statui oportet.

XV. *Secundum* fidelitatis juramentum est illud, quod familiares & domestici alicujus Domini, ratione officij, quo in domo ejus funguntur, præstant, exindeque **DOMESTICITATIS** itemque **FAMILIARITATIS**, nostro verò idiomate **Kaths oder Dienstpflicht** vocari solet.

XVI. Quod juramenti genus justissimè a de causa placitis feudorum receptum & introductum est: Quò scilicet magnam nocendi occasionem, jurisjurandi compesceret religio, cum pessimus nocendi artifex sit improbus domesticus, nullaque pestis ad nocendum vel magis præsentanea vel efficacior quàm familiaris inimicus. *Gloss. ult. in cap. 1. Distinct. 93. Alvarot. & Schenck Baro in d. c. unic. qual. jurare.*

XVII. Cumque hisce personis quæ in familia nostra sunt, vel corpus nostrum, vel vitam, vel honorem vel bona vel etiam arcana nostra consilia, adeoque totam salutem nostram concedamus, illis profectò longè major & opportunior erit quam exteris nocendi occasio. Unde verissimè dictum illud: Eam, qui cum corpore videatur esse nobiscum, mente tamen & animo contra nos est, multò nequiores esse hostem quam illi qui foris sunt; cum is per amicitiarum speciem quæ inimica sunt, gerere possit. *cap. 1. Distinct. 93.*

XVIII. Hoc porrò juramentum etsi quidam ab illis duntaxat ministris, qui eadem in domo & aula cum Domino versantur præstari existiment: Rectius tamen alij illud ab omnibus omnino officiarijs, etiã extra domum sive aulam Domini munere aliquo fugentibus, jure exigi posse statuunt Vultejus *de feud. lib. 1. cap. 6. num. 6. Matthias Stephani in tract. de jurisdict. lib. 2. par. 1. cap. 2. num. 140. Frid. Schenck Baro in d. cap. unic. n. 5. qual. jur. deb. vasallus. In prigl. de feud. quest. 56 n. 201.*

XIX. Præ-

XIX. Præterquam enim quod & hi non improprie domestici ac familiares dicantur, l. 195. ff. de V. signif. junct. l. 215. eod. tit. Eadem quoque ratio in hisce, quæ in illis obtinere videtur: ut proinde idem quoq; jus in illis statuendum videatur. Vult. d. n. 6.

XX. Qua eadem ratione perspicue etiam evincitur privatorum quoque famulos & ministros, ut qui non minus fideles Dominis suis esse debeant, & à quibus non minus possit Dominis occasione familiaritatis & specie amicitiarum noceri, ad fidelitatis præstationem ac juramentum domesticitatis cogi omnino posse. Matth. Stephani in d. tract. de jurisditt. lib. 2. part. 1. cap. 2. n. 240. Schenck Baro d. n. 5.

XXI. Verum hoc statim ab initio &, quàm primum quis inter familiares recipitur, fieri debet: Nam ubi semel inter familiares & domesticos, non exacto hoc jurejurando, receptus est, compelli amplius nequit ad jurandum fidelitatem; præterquam si, novæ quædam suspicionis causæ interveniant. Vide Authores ad prox. thes. citatos.

XXII. Verumtamen sunt quædam personæ domesticæ, quæ cum in illas nulla ejusmodi fraudis atque insidiarum cadat suspicio, ab hoc juramento excusari debeant: Tales sunt Pater, Filius & Uxor. Alvarottus in d. cap. unic. qual. jur. deb. Intrigl. d. quest. 56. num. 207. Sneidevvin. d. part. 5. cap. 2. num. 64.

XXIII. Cum enim Pater & Filius pro una & eadem persona, etiam naturâ, habeantur l. fin. C. de impub. & al. substit. Ac pro affectu paterno Pater magis diligat liberos quàm seipsum; sic ut etiam per corpus liberorum Pater, magis quàm liberi periclitetur l. 8 in fine. ff. quod met. causa & fin. Inst. de Noxal. act. Vxor denique sociâ fit divinæ atque humanæ domus l. 1. ff. de rit. Nupt. l. Adversus C. de crim. expilat. hered. atque conjuges una sint caro cap. Martinus. de cognat. spirit. Idcirco credibile non est hæc personas in sui perniciem quicquam molituras esse. Sneidevvin. d. n. 64. Intrigl. d. n. 207. & seq.

XXIV. Eadem quoque immunitate, secundum jus Pontificium, gaudent clerici seu personæ Ecclesiasticæ decreto Pontificio ab hoc juramento absolutæ. cap. 30. & 31. extr. de jurejurand. Quanquam interim ea quæ domesticitatis juramento continentur sanctè & religiosè observare debeant. Vide Authores ad prox. Thesin. citatos.

XXV. Postremum fidelitatis juramentum, de quo hîc ex professo tractare animus est, diximus esse VASALLATICVM seu CLIEN-TELARE, Germanis dicitur **Die Lehnspflicht**, quod vasallus domino feudi ratione beneficij, præstat. Alvarott. Schenck Baro & Fran. Hotto- man. in d. cap. unic. qual. Vasallus jurare debeat. Vultejus d. c. 6. n. 7. Rosenthal. in synopsi feud. c. 5. conclus. 68. Schneidevvin. d. p. 5. c. 1. n. 67.

XXVI. Hoc autem etsi cum cæteris duobus, de quibus dictum est, juramentis, eodem in subjecto nonnunquam concurrat: Sic ut ab uno eodemque eidem subjectionis, domesticitatis & vasallagij Sacramentum præstetur: si nempe is ejusdem simul subditus sit, officialis & vasallus: Quia tamè
hæc

hæc diversis, respectibus fieri solent, non oportet ea confundere; sed potius ut verè diversa sunt, accuratè distinguere.

XXVII. Et sanè subjectionis juramentum à clientelari diversissimum esse plurimumque differre vel hinc colligere licet, quòd illud personale sit, ac ratione personæ duntaxat, ut dictum est, præstari soleat: Hoc verò clientelare, sit reale ac beneficij feudalis respectu principaliter exigi & præstari soleat Matth. Stephani *d. cap. 7. n. 225. & sequent.*

XXIX. Vnde etiam juramentum clientelare obligat vasallum in concreto duntaxat, tatione videlicet feudi ejusque onerum, quæ ipsi ratione ejusdem imponuntur, non etiam personam ipsam in abstracto: At contra Homagium obligat jurantem ratione personæ suæ, ad onera subjectionis personalia subeunda. Matth. Stephani *d. c. 7. n. 225.*

XXIX. 2. Quòd Homagio promittatur subjectio & obedientia, **gehorsam/ getrew vnd holdt zu sein.** Clientelari verò ut plurimum ac plerisque in locis Germaniæ subjectio & obedientia, **gehorsam zu sein;** non permittatur: sed juretur solùm **getrew/ zewertig vnd holdt zu sein** *cap. unic. de Nova forma fid. Andr. Gail. de Arist. Imper. obserbat. 7. n. 10. & II.*

XXX. 3. Illud à subdito personaliter h. e. in propria persona: Hoc verò à vasallo etiam per interpositam procuratoris personam præstari possit. *Gail. d. obserbat. 7. n. 11. Matth. Stephani d. cap. 7. n. 230.*

XXXI. 4. Subjectionis juramentum fortius ligat subditos, quam vasallaticum vasallos Andr. Knichen *de sublimit. territ. jure cap. 3. 162. Rosenthal part. 1. cap. 5. conclus. 78. n. 5. & cap. 6. conclus. 85. n. 6. Gail. d. cap. 7.*

XXXII. 5. Illud faciat subditum *cap. unic. de pace constantia.* Hoc verò non item. Quamvis enim vasallus ratione delicti, si ibi reperiatur, forum fortietur in loco delicti, non quia est vasallus; sed quia delictum dat jurisdictionem in loco delicti *cap. licet. extr. de foro competente.* Subditus tamen per hoc nequaquam efficitur; cum disparia sunt forum sortiri & subditum esse Andr. Gail. *d. cap. 7. n. 12. Matth. Stephani d. c. 7. n. 137. & sequent.*

XXXIII. 6. Denique juramentum subjectionis in hæredes est transitorium: Clientelare verò ad hæredes vasalli nō transit, sed successor vasalli, qualis cumque etiam ille sit, licet vasallus defunctus juraverit fidelitatem pro se & successorib. suis, fidelitatem de novo feudi domino facere ^{omni} cogitur Matth. Stephani *d. c. 7. n. 226.*

XXXIV. Quanquam de hac postrema differentia non immeritò quis dubitare possit; si quidem plus quàm manifestum est juramentum subjectionis respectu heredum jurantis, non esse obligatorium, sed semper in successoribus renovandum Andr. Knichen *de sublim. territ. jur. c. 3. n. 163. & seq.* cum fides jurantis non transeat ad hæredes *l. generaliter 12. in pr. ff. de reb. credit.* Nec juramentum liget nisi animam jurantis teste Bartol. *in Authent. quod obtinet n. 3. C. de probat.*

XXXV. Licet quoad magistratum sit hereditarium: quandoquidem subditi

Quia dicitur
in g. in i. h.
in p. h.
in d. p. h.
in l. p. h.
in c. p. h.
in r. p. h.



subditi jurant magistratui suo & ejus heredibus, **als ihrem Lehenherrn vnd dessen Erben vnd Nachkommen.** Andr. Knich. *d. cap. 3. n. 67.*

XXXVI. Quæ cum ita se habeant, & Homagium à vasallatico juramento tot modis differat, consequens omnino videtur, ut si quis unius ejusdemque simul subditus sit & vasallus, utrumque juramentum præstare cogatur: prius quidem ut subditus, posterius verò tanquam vasallus, sic ut unum illorum per alterum non suppleatur Rosenthal *d. cap. 6. concl. 85.*

XXXVII. Consimiliter à clientelari jurejurando diversum quoque est juramentum Domesticitatis: siquidem illud solum ratione honorum quæ quis in feudum tenet: Hoc verò solius officij, quo fungitur, gratiâ præstatur.

XXXIIX In hoc domesticitatis ut & subjectionis juramento, subditus expressè jurare debet vitam, membrum, mentem, id est secretum, & rectum Domini honorem custodire: At in clientelari jurejurando hæc singula nominatim ac speciatim exprimi non est necesse *d. cap. unic. ubi Fr. Hotoman. Schenck Baro & Alvarott. qual. jur. debet vasall. Rosenthal. in synopsi feud. c. 6. conclus. 85.*

XXXIX. Quod ipsum etsi Franciscus Hottomannus delirationem vocet feudisticam: Ratio tamen ejus hæc probabiliter dari potest: Quod cum placitis feudalibus exquisitè & articulatim declaratum jam fuerit, in quibus vasalli erga Dominum fidelitas consistat: ideo jurando fidelitatem scilicet, *quemadmodum vasallus fidelis esse debet suo Domino*, videatur relatio fieri respectusque haberi ad omnes singulasque juramenti particulas, quæ usibus sunt feudorum expressæ. Verùm quia domesticitatis & subjectionis jurisjurandi capita in jure feudali non erant similiter expressa & declarata ad quæ jurans sese referret, ideo in ipso jurejurando singula illa atque universa fidelitatis à domestico vel subdito præstandæ capita nominatim videbantur exprimenda Schenck Baro *in d. c. unic. Intrigl. de feud. quest. 56. n. 194.*

XL. Quid ergo? Si vasallus, qui ob beneficium Domino suo fidelitatis præstitit juramentum, postea ab eodem Domino inter domesticos ac familiares referatur atque officio alicui præficiatur, an nihilominus ille ad domesticitatis juramentum Domino præstandum tenebitur? Affirmativa ferè communiter recepta est, eò quòd ~~juramenta ista plane diversa sunt,~~

plurimumque ab invicem discrepent. Schneidevvin. *de feud. part. 5. c. 1. n. 66.* Rosenthal. *d. conclus. 15.* Matth. Stephani *d. cap. 7. n. 244.* Alvarott. *in d. cap. unic.*

XL I. Veruntamen Negativa opinio verior videtur: Ut enim prædicta illa juramenta ratione subjecti differant: Formâ tamen atque effectu ita conveniunt, ut in domesticitatis jurejurando nil amplius contineatur quàm in clientelari: cum vitam, membrum, mentem & rectum honorem Domini custodire, vasallus æque atque domesticus promittat. *d. cap. unic. qual. jur. deb. junct. capp. seqq. Si forma conveniant, ubi e contra est si forma conveniant in directione*

XLII. DE CLIENTELARI autem in præsentiarum acturi sequentes quæstiones, quibus tota juramenti hujus natura continetur diligenter explicabimus, Et dicemus 1. Quinam 2. Quibus 3. Quo de feudo

B

4. Qua

*Quia si ipse finem
et qm in his
complexu
int d. cap. 17
p. 116
2. m. h. 1. 15 de un. h. 1. 116*

*et clientelare; ubi si imp
in acty hanc chartam jaf
et prædictum ostendit de
eo d. in forma centia*



4. Qua formâ 5. Quo loco 6. Quando & quo tempore 7. Qua sub
pœna 8. Et quonam effectu illud præstare debeant?

XLIII. Ad primum itaque caput, quo

DE HIS QUI JURARE
COGNITUR

quantum attinet præstat Clientelare juramentum Vasallus seniori: *cap. unic. per quos fiat invest. 2. F. 3.* Non a vicissim senior vasallo Rittershus. *in part. feud. lib. 1. c. 10. q. 12.* Rosenthal. *c. 6. concl. 85.* Henricus Bocer. *in tract. de invest. feud. c. 4. n. 47.* Udalricus Zasius *in Epit. feud. part. 7. n. 47.* Schenck Baro & Alvarot. *in c. unic. de forma fidelit. 2. F. 6.*

XLIV. Etsi enim contractus feudalis sit ultro citroque obligatorius, atque utrumque, tam feudum dantem, quam accipientem, tam seniore, quam vasallum ad mutuam ac reciprocam obstringat fidem ac benevolentiam *d. c. unic. de forma fidelit.* cum dicente Seneca, beneficium sit commune vinculum & alliget inter duos *lib. 6. de benefic. circa finem.*

XLV. Nusquam tamen in toto jure feudali, fidei hujus, ex parte Domini, jurata requiritur promissio; qualis à vasallo pluribus in locis exigitur. Quamobrem Dominus quidem in omnibus vicem reddere fidemque mutuam præstare debet vasallo, sed injuratus Cujac. Schenck Baro & Alvarot. *in d. c. unic. de forma fidelit.* Rittershus. *d. c. 10. q. 12.* Rosenthal. *de conclus. 85.*

XLVI. Jurare autem quivis debent vasalli qui investituram petunt & feuda accipiunt; cujuscunque sint sexus; ita ut non solum, *Masculi*, sed *Fœmina* etiam fidelitatem facere omnino cogantur, *cap. unic. in fine. per quos fiat investit. 2. F. 3. cap. unic. §. verum de statu regularium. in sext.*

XLVII. Et licet Fœminæ ad pleraque ea quæ juramento fidelitatis continentur, inhabiles & ineptæ censeantur, eaque expedire, sexus ratione, prohiberi videantur: Hoc ipso tamen quod feudum accipiunt, ad ea omnia quæ feudo sunt consequentia habilitantur *arg. l. 2. ff. de jurisdic. Aut certe ea quæ ipsæ per se atque in propria persona præstare nequeunt, ex tacita Domini, feudum dantis, concessione per substitutum facere poterunt.* Jacob. Menoch. *consil. 65. n. 30. volum. 1.* Ludolph. Schrader. *in tractat. feud. part. 6. cap. 4. num. 8.*

XLVIII. Omnes præterea vasalli jurare tenentur cujuscunque etiam sint status & dignitatis: sic ut & inferiori superior ratione feudi quod ab illo tenet, fidelitatem facere debeat. In tantum, ut ne quidem Princeps Romanus, nec quisquam alius, superiorem non recognoscens, ab hoc juramento immunis sit Intrigl. *de feud. quest. 56. num. 219.* Schraderus *in d. tractat. feud. part. 6. c. 4. num. 9.* Hottomannus *illustr. quest. 36.* Zasius *de feud. part. 5. num. 73.*

XLIX. Nam præterquam quod superiorem ab inferiore, Imperatorem à subdito feudum accipientem nusquam in jure quoad propositum, exceptum legamus; sed porius quamplurimisi in locis generaliter & absq; omni dignitatis discrimine clientelare juramentum à vasallo exigi videamus *tit. 3. 4. 5. 6. 7. lib. 2. Feud.*

L. Ceterum præterquam quod ubi hodie constitutum est, ut feudum accipientes, clientelare juramentum præstent, præterquam quod ubi hodie constitutum est, ut feudum accipientes, clientelare juramentum præstent, præterquam quod ubi hodie constitutum est, ut feudum accipientes, clientelare juramentum præstent.

L. Certissimi etiam juris est, quod Princeps in contractibus & pactis, etiam cum privato, imò cum subdito suo in iuris privatorum jure utatur, nec magis violare pacta conventa possit quàm quivis privatus. *arg. l. pradia C. de locat. pr. d. civit. Pruckmann. in tractat. de Regalib. part. 1. c. 4. membr. 2. Effect. 1. Duaren. ad l. 5. ff. de pact. Corasius lib. 2. Miscell. cap. ult. n. 5. Vasquius lib. 1. controvers. jur. civil. cap. 3. n. 1. Johan Borcholt. de feud. c. 6. n. 20. Gilcken. ad L. ex Imperfecto. C. de testam. Matth. Cuno in tract. de pact. cap. 24. n. 1 & sequent. Arnicaus in tract. de jure majest. lib. 1. cap. 7. n. 9. & lib. 2. c. 1. n. 12. Zasius ad l. 2. in pr. n. 6. ff. de o. jur.*

LI. Jam autem feudi datio est contractus ultro citroque obligatorius, unde vasallus seniori ad fidelitatem, & quidem jurato faciendam, obstringitur *d. c. 1. per quos fiat invest. 2. Feud. 3. in fine.*

LII. Atque hoc ipsum quoque pene ad verbum expressit Feudista in c. unic. Imperat. feudum amitt. vel alium pro se. tit. 100. in extraord. quando illic in hæc verba scribit: *Ex facto incidisse scio, Fridericum Principem nostrum, cum ab initio dux esset, & pro Ducatu fidelitatem faceret, divino nutu postea Imperatorem creatum, petita ab eo fidelitate pro Ducatu, petenti domino respondisse: Non teneri se fidelitatem facere, cum omne hominum genus sibi fidelitatem debeat, & ipse soli Deo & Romano Pontifici: Sed cum inistente feudi domino de hoc contenderetur, proceribus prudentibus visum est, feudum amissum esse vel alium Ducem in Ducatu constituendum, qui feudo servire debeat, & domino fidelitatem faciat. vide omnino Hortomannum, in Illustr. quest. 36. in finali Imp. arch. h. 4. & in 43.*

LIII. Quod si tamen superior ille existimet se inferiori salvâ Imperij majestate, facere fidelitatem non posse, poterit per substitutum jurare; quod cuivis privato etiam concessum esse paulò post dicitur. *Cujac. in d. cap. unic. Imperat. feud. amitt.*

LIV. Nihil porro refert vasallus Laicus sit an Clericus: Nam & hunc non minus atque illum ad fidelitatem faciendam teneri, textus juris Pontificij haudquaquam obscure arguunt. *cap. verum. extr. de foro compet. cap. petitio. cap. Nimis. extr. de jurejurando. Schneidevvin. in Epit. feud. part. 4. n. 7. Alvarot. in cap. unic. qual. jurare deb. Vult. cap. 6. n. 36. Bocer. de investit. feud. c. 4. n. 11. In trigl. de feud. quest. 56. n. 212.*

LV. Aliud tamen dicendum existimant, cum Ecclesiæ feudum datur. Hæc enim cum sit cultrix & auctrix justitiæ, nec patiatur contra justiciam, quicquam fieri in se vel in alterum, ut dicitur, *in c. unic. de alien. feud. §. 13.* fons præterea sit fidei atque veritatis, sic ut fallere nesciat, adeoque pejerare nequeat, frustra ad ea, quæ justitiæ ac fidei sunt jurejurando astringetur. *In trigl. quest. 56. n. 222.*

LVI. Quapropter etiam in jure nostro feudali à juramento Clientelari Ecclesia penitus absolvi videtur, quando in tit. Ecclesiam fidelitatem non facere, qui est 101. in Extraord. his verbis expressè scribitur: *De negotio super quo nos consulere voluisti, tibi secundum jus Curie & usum feudi breviter respondemus, quatenus pro feudo, quod ab aliquo per Ecclesiam detinetur, nulla sit facienda fidelitas.*

LVII. Cæterum præterquam quod usu hodie contrarium servetur, atque prælati præfulesque Ecclesiæ feudū, nomine Ecclesiæ, accipientes clientelare

juramentum præstare omnino cogantur, uti testis est fide dignissimus *Hartman. Hartmanni lib. 2. præct. observ. tit. de feud. § 4. obs. 4. n. 5. & 6.* Ipsum quoque jus Pontificium hanc prælati Ecclesiæ necessitatem expressè imponit: sic n. Bonifacius ejus nominis Octavus de abbatisa vel priorissa feudum Ecclesiæ nomine accipiente ac fidelitatem faciente scribit: *Verum inquit, quando Abbatissa vel Priorissa cujusvis monasterii pro feudo, quod Monasterium ipsum tenet ab aliquo Principe vel Domino temporali, sibi debeat homagium vel fidelitatis sacramentum præstare (nisi quod per procuratorem illud præstet, possit efficere apud eum) de monasterio cum honesta, & docenti societate exire poterit, eo casu licenter, homagio facto quam primum commodè poterit seu fidelitatis præstito sacramento ad ipsum monasterium è vestigio reversura &c. cap. unic. §. Verum quando de statu Regular. in sexto.*

LIX. E quibus verbis perspicuè relucet, juri feudali (si quid modò de jurejurando ab Ecclesia non præstando antea disposuerat) expressè derogatum velle Pontificem. Nec etiã ratione suã hæc sententia destitui videtur. Ut enim Ecclesia fallere & pejerare non posset, prælati tamen ac Præsules feuda nomine Ecclesiæ accipientes, ac tenentes fallere utique ac perfidi, existere possunt. *Intrigl. q. 20. n. 13. Nicol. Moz. t. t. de divis. feud. n. 9.*

LIX. Insuper nil quicquam interest, singularis persona sit quæ feudum accipit, an universitas quædam puta civitas, collegium, aut quavis alia communio. *Schrad. parte 5. n. 70. Intrigl. q. 56. n. 226.*

LX. Quoties tamen ab universitate fidelitas juranda est, non singula ejus universitatis personæ per se jurant: cum id quod ad universitatem pertinet, non ad singulos, ut singulos, pertinere intelligatur. *l. 7. §. 1. ff. quod cuiusq. universitat. Sed Syndicus, vel Procurator aut actor ad negociam hoc expediendum ablegandus est, quem Dominus etiã invitus admittere cogitur. Schrad. p. 6. c. 1. n. 2. Laurent. Sylvan. de feudi recognit. quest. 94. Henric. Bocer. de investit. feud. c. 4. n. 25.*

LXI. Hic v. jurabit cum in suam propriam, tum in singulorum etiã de universitate animam, *arg. c. in pertractandis 3. circa finem extr. de juramento calumn. cap. 2. de testib. in 6. 65.* Oportet a. illum ad hunc actum esse instructum speciali & pleno mandato non solum consulum & senatorum pro se & civibus suis: sed tribunorum etiã plebis cæterorumque primatum, juxta cujusque loci consuetudinem. *Henr. Bocer. d. c. 4. n. 25. Moz. de feud. substant. n. 16. Vult. lib. 1. c. 7. n. 35.*

LXII. Ad hæc præstat juramentum Clientelare non modò ipse vasallus; sed heredes quoque ipsius & successores ad idem præstandum tenentur. *cap. in. in pr. quæ fuit prima causa amitt. 2. F. 24.*

LXIII. Nec n. quod defunctus fidelitatem juravit, hoc à juramento heredes sublevare poterit, cum fides juramenti non transeat ad heredes jurantes. *l. generaliter. 12 C. de reb. ered.*

LXIV. Quod & tum verum esse putamus, cum vasallus defunctus pro se & heredibus suis fidelitatem Domino juravit: Quandoquidem juramentum non ligat nisi animam jurantis: Nec quisquam in alterius animam jurare potest, quàm si speciale de eo mandatum habuerit. *Bocer. de feud. invest. cap. 4. n. 26.*

n. 26. Sneiderwin. p. 5. n. 71. Intrigl. quest. feud. 56. n. 249. & seqq. Vult. c. 7. n. 88. Schrad. p. art. 6. c. 4. n. 6. Rosenthal. c. 6. concl. 35. n. 1. & ibi allegat.

LXV. Id quod, si unus tantum sit vasallo successor, indubiè procedit. Quid verò si pluribus relictis heredibus decesserit vasallus, num omnes illi jurare tenentur? Et quidem si ex divisione ad unum ex illis totum pervenerit feudum, solus is fidelitatem faciet, utpote solus vasallus. c. 1. si de feud. def. contentio sit inter dom. 2. F. 26. §. omnes. Sonsbe. part. 11. n. 14. Vult. c. 7. n. 93. in fine. Zal. p. 7. n. 10. Schneidewin. p. 5. n. 11. Borch. c. 7. p. 1. num. 33. Moz. de subst. feud. n. 18. Rosenthal. c. 6. concl. 36. n. 3.

LXVI. Cæteri verò ejus coheredes jurare nō compellentur: Quamvis secundum dispositionem juris Saxonici aliud dicendum videatur. Cum enim eo jure præter descendentes, nemo ad successionem feudi admittatur, nisi simultaneè investitus, & in investitura nominatus reperitur, argum. art. 22. **Lehnrecht. fac. art. 6. & 21 Lehnrecht.** Omnes coheredes, filii vel agnati, licet ad alium filium vel agnatum ex divisione hereditatis totum feudum pervenerit, investituram feudi petere & fidelitatem jurare tenentur, alioquin à successione feudi repelluntur art. 32. **Lehnrecht.** Hieron. Schurff. consil. 59. n. 3. lib. 2. Ludolph. Schrad. intr. feud. p. 6. c. 1. n. 7.

LXVII. Quod si ad omnes simul feudum pervenerit, distinguunt nonnulli, ut si indivisum adhuc possideant heredes, una fidelitas Domino fieri debeat; sin vero inter heredes jam divisum sit, omnes atque singuli fidelitatem promittere cogantur. Cujac. in d. t. 26. §. omnes. 2. F.

LXVIII. Alij verò indistinctè statuunt, omnes atque singulos heredes siue feudum inter se diviserint, siue indivisum adhuc possideant, jurare debere. Schrad. in d. tr. p. 6. c. 1. n. 6. Henric. Bocer. de invest. feud. c. 4. n. 16. & seq. Sonsbec. part. 11. n. 13. & 14. Laurent. Sylvan. de feud. recogn. quest. 105. Zal. p. 7. num. 10. Vult. c. 7. n. 48. Rosenthal. d. concl. 36. n. 1. & seqq. Hartm. Pistoris lib. 2. quest. 47. in pr.

LXIX. Quorum sententiam disertis etiam verbis confirmat Frideric. Imp. cum in hæc verba rescribit: *Præterea Ducatus, Marchia, Comitatus de cætero non dividantur: Aliud autem feudum, si consortes voluerint, dividatur: ita ut omnes qui partem feudi habent jam divisi vel dividendi fidelitatem faciant c. 1. de prohib. feud. alienat. per Frider. 2. F. 55.*

LXX. Atque hæc opinio uti verisimilis est, ita ratione nititur firmissima, hac scilicet, quod unusquisque heredum hoc ipso quod tenet partem suam feudi, siue pro diviso, siue pro indiviso, eam tamen possideat, atque ex ea possessione vasallus intelligatur Domini pro ea parte quam possidet, cujusque emolumentum percipit, propter quod emolumentum Domino suo fidelis esse & fidelitatem facere ac jurare teneatur. Hartm. Pistoris d. quest. 47. n. 5. & seqq. Vult. d. c. 7. n. 88.

LXXI. Nec hic nobis quicquam refragatur dispositio juris Saxonici, **Das Sächsische Lehnrecht c. 29. & 32. in fine.** Nam præterquam quod teste Hartmanno Pistor. jus Saxonicum hoc in articulo usu receptum non sit: nil etiam quicquam prædictis in locis de plurium heredum fidelita-

te dispositum reperitur; Ut proinde, quò minus communi opinioni firmi-
ter inhaeremus, nec ratione ullà nec jure impediamur. vide Hartm. Pistoris
d. q. 47. n. 7.

LXXII. Quid verò dicendum, si feudum à pluribus vasalli defuncti he-
redibus pro indiviso possessum præstito prius ab omnibus atque singulis cli-
entelari jurejurando, postea fuerit divisum? an ne quisque illorum pro
sua portione, de qua antea in communiione fidelitatem fecerat, nunc post di-
visionem factam, denuò fidelitatem facere compelletur? Negativa tutior ac
probabilior videtur Jul. Clarus *in s. feudum quest. 49. n. 1.*

LXXIII. Quod si tamen alterius cohæredis portionem alio titulo quàm
jure accrescendi aut per feloniam, utpote titulo donationis, emptionis &c.
nanciscatur, pro eadem parte, quamvis prius fidelitatem fecerit, nunc nihil-
ominus jurare tenetur: quandoquidem primum juramentum contempla-
tione duntaxat, prioris portiois præstitum censeatur, minimeq; portionem
postea acquisitam respicit. Clarus *d. n. 12.*

LXXIV. In aula tamen Electorali Saxonix in casu proposito, eum, qui
semel fidelitatem juravit, denuò jurare non solere, sed sufficere, si sub prio-
ri juramento stipulatà manu fidelitatem promittat, & se id, quod antea jura-
vit, etiam respectu novæ illius portiois præstiturum aut servaturum pro-
mittat, testis est Hartm. Pistoris *d. quest. 47. n. 13. in fine.*

LXXV. Quod potrò dictum est fidelitatem ab omnibus atque singulis
heredibus vasalli defuncti promittendam esse, hoc ita accipi non debet,
ac si simul & eodem tempore fidelitatem facere omnes debeant: sed in arbi-
trio illorum erit, separatim atque distinctis temporibus id expedire: unde,
si unus ex illis investituram pro sua persona petat, & se ad præstandum jura-
mentum clientelare offerat, non potest dominus eum repudiare & investitu-
ram eousque differre, donec cæteri quoque heredes veniant. Vultej. *c. 7. n. 92.*
Hartm. Pistor. *d. quest. 47. n. 14.* Rosenthal. *d. concl. 36. n. 4.*

LXXVI. Nec dubitandum est, quin omnes vel plures heredes unum ex
sele eligere & constituere possint, dummodò hunc speciali mandatu de fide-
litate facienda instruant, qui omnium nomine investituram petat, ac fide-
litate juramentum præstet: Non solum, quia quod quis per alium facit, ipse
fecisse intelligitur: sed etiam quia & aliàs cuius permittatur vel per se ac in
propria persona, vel per procuratorem & substitutum jurare, ut nunc in cõ-
tinenti subjiciemus. Vult. *d. c. 7. n. 93.* Hartm. Pistor. *d. quest. 47. n. 12.* Zal. *p. 7.*
n. 11. Borch. *c. 7. p. 1. n. 34.* Sneidevv. *p. 5. n. 12.*

LXXVII. Juramentum itaque clientelare quisque præstare potest non
solum personaliter atque in propria persona, sed etiam per procuratorem.
Schrader. *intr. feud. p. 6. c. 4. n. 34.* Gail. *de Arrest. Imper. c. 7. n. 11.* Zal. *in Epit. feud.*
p. 7. n. 21. Matth. Steph. *de jurisd. lib. 2. p. 1. c. 7. n. 230. & seqq.* Intrigl. *de feud. q. 56.*
n. 230. & seqq. VVesenbec. *de feud. c. 8. n. 24.* Sneidevv. *p. 5. n. 88.* Diff. Bodin.
lib. 1. de Republ. c. 11. Bald. *in l. 11. de R. f. n. 49.* Cui *in c. un. de invest. nob. & vet. benef.*

LXXVIII. Cum n. vasallo investituram non modò per se, sed etiam per aliũ
accipere permittatur *in c. un. per quos fiat invest. 2. F. 3.* Investituræ a. insepara-
bile adjunctum sit fidelitas *d. c. un.* consequens est, ut fidelitatem quoq; tam
per se quàm per alium quisq; facere possit.

LXXIX. Accedit insuper, quod & jure civili juramenta per procuratorem
præstari

præstari, & alij quivis actus expediri possint, qui non reperiuntur prohibiti
l. qui bona s. si alieno ff. de damn. infect. VVesenb. in parat. de jurejur. n. 9.

LXXX. Quanquam, recte Hartm. Pistoris, in aula Electorali Saxonie di-
versum sit receptum, presentiaque vasalli omnino requiratur, sic ut procura-
tor vasalli ad fidelitatem faciendam non admittatur *d. q. 47. circa finem.*

LXXXI. Sed quid? si dominus feudi presentiam ipsius vasalli desideret,
nec procuratorem ejus admittere velit, an tunc vasallus ipse comparere,
& in propria persona jurare compelletur? Affirmandum videtur, si scilicet
senior justas habeat causas, cur vasallum ipsum presentem esse velit Schrad.
*p. 5. c. 2. n. 35. & p. 6. c. 4. n. 34. Hartm. Pistor. d. q. 47. n. 59. Bald. in tit. 22 lib. 1. Feud.
Vult. d. c. 7. n. 32. Marth. Stephani d. c. 7. n. 232. Diss. Henr. Bocer. de invest. feud.
c. 4. n. 22. & seqq. Rosenthal. p. 1. c. 6. concl. 37.*

LXXXII. Quod tamen rursus cum hac limitatione accipiendum est, ut si
justum ac legitimum impedimentum habeat vasallus, propter quod compa-
rere nequeat, cogatur Dominus feudi procuratorem, quem ipse misit, admit-
tere, etiam si fortassis ipsi seniori justæ fuerint causæ, ob quas personaliter a
vasallo fidelitatem fieri voluerit. Hartm. Pistor. *d. q. 47. n. ult. Bocer. de feud. in-
vest. d. c. 4. n. 24.*

LXXXIII. Cæterum oportet procuratorem, qui ad investituram accipi-
endam & fidelitatem faciendam ablegatur, speciali mandatu de præstando
clientelari jurejurando a domino esse instructum: siquidem in animam al-
terius absque speciali mandatu jurari nec canonico nec civili jure permit-
titur *c. pen. & ult. de jurejur. Laurent. Sylvan. de feud. recognit. q. 94. Bocer. de in-
vest. feud. c. 4. n. 24. Schrad. part. 5. c. 3. n. 11. & part. 6. c. 4. n. 31. Hartm. Pistor. d. q.
47. n. 58. Zal p. 7. n. 20.*

LXXXIV. Atque hæc opinio in jure canonico satis solidum habet fun-
damentum: Nam *in c. un. s. verum. de statu regul. in 6. Abbatisa vel priorissa*
ipsa per se homagium præstare cogitur, nisi illud efficere possit apud domi-
num, quod illud per procuratorem præstet.

LXXXV. Sed utrum hoc loco idem rati habitio operetur, quod mandatū,
questionis est? Equidem jure civili rati habitio mandatu comparatur, & ad i-
nitium actus retrahitur eaque confirmat, quæ ab initio subsequuta sunt. *l. fin.
C. ad SC. Macedon.* Veruntamen aliud hic dicendum videtur, cum & alias actus
gestus a nuncio ad hoc speciale mandatum non habente, non valeat, licet is
cujus nomine hic actus gestus est, eum ratum habeat *arg. l. multum & ibi gl. q.
Bart. & Bald. C. si quis alter. vel sibi Schrad. in tr. feud. part. 6. c. 4. n. 32.*

LXXXVI. Jurare autem debet procurator non in propriam animam su-
am, sed in animam sui principalis. *Clem. unic. vers. dictus namq. Henr. de jurejur.*

LXXXVII. Hac nempe forma hodie etiam in aulis principum usitata
34 Sempronius, als gewaltmechtiger gewalt trager Titij, schwere vnd ge-
lobe/in dessen Gewissen vñ Seele, Gott dem Allmechtigen/von den Schöpf-
fern vnd Stadt vnd ihren zugehörigen/als welche von dem Durchleuch-
tigsten &c. zur Lehe rühren/dem selben getrew/gehorsam vnd gewertig zu
sein, seinen schaden zu wenden vnd best s zu werben solche Lehe treulich zu
verdienen/vnd davon zuthun v d zu dienen/als solches ein Lehman sei-
nem Lehnherren schuldig vnd pflichtig ist/vnd Lehnrecht vnd gewonheit er-
fordert/vnd einem getrewen Lehman zustehet/als war ihm Gott helffe/
vnd sein H. Evangelium, Schneiderr. part. 5. c. 1. n. 89. Et hæcenus de personis
quæ juramentum clientelare præstare tenentur; Sequitur ut videamus,

DE PERSONIS QUIBUS JURAMEN- TVM CLIENTELARE PRÆSTATVR.

LXXXIIX. Juramentum Clientelare præstaturo Domino feudi, cuius-
cunque sit sexus, ætatis, status aut dignitatis: Et quidem soli Domino; ita
ut si alij quàm Seniori fidelitas fuerit promissa, vasallus beneficio cadat, ut
communis habet Interpp. traditio. vide Nicol. Moz. *de substant. feud. n. 14.*

LXXXIX. Præterquam si ad hoc faciendum vasallus per vim armorum
aut tyrannidem, aut consimilem aliquam necessitatem, cui resistere non po-
tuit, fuerit compulsus. Bart. *in tract. de tyrann. quest. 6. Frecc. de subfeudationib.
lib. 2. aut. 4.*

XC. Atque hoc in tantum verum est, ut ne quidem filio Domini, su-
perstite adhuc ipso Domino, fidelitas jurari debeat. Moz. *d. tit. de feudi subst.
n. 24. Rosenthal. cap. 6. concl. 106. Bocer d. c. 4 n. 32.*

XCI. Nisi Dominus jus suum directum filio suo concedat, ac vasallum
à juramento sibi præstito absolvat: Tunc enim vasallus feudum à filio reco-
gnoscens ei, ut novo Domino, fidelitatem facere tenetur. Vult. *d. c. 7. n. 89.*

XCII. Defuncto a feudi Domino, juratur successori & heredi ejus *c. 1.
pr. quo tempore miles. 1. F. 22. c. 1. de capit. Corradi. 2. F. 40.*

XCIII. Id quod & tunc obtinere vulgò existimant, cum vasallus domino
defuncto ejusque successoribus fidelitatem promissit: Eamque sententiam
defendunt ac sequuntur nobilissimi juris feudalis Interpp. è quibus novissimè
rationibus haudquaquam contemnendis stabilire illam conatur Henric. Bo-
cer. *de invest. feud. c. 4. n. 27. vide etiam Schrader. p. 6. c. 4. n. 12.*

XCIV. Veruntamen negantium opinio, utpote textu juris Pontificij
satis dilucido roborata in *cap. veritatis extr. de jurejur.* omninò præferenda
videtur. Et si interim vasallum ad investituræ renovationem petendam obli-
gatum esse haud quisquam inficias eat Rosenthal. *cap. 6. concl. 35. n. 5.*

XC V. Et hoc quidem dubium planè nullum habet, si unum duntaxat
successorem dominus reliquerit: Quod si v. pluribus heredibus relictis seni-
or decesserit, quæstio admodum intricata est, omnibusve successoribus, an
uni duntaxat ex illis fidelitatem facere debeat vasallus? Et si quidem ex di-
visione hereditatis, vel ex privilegio aut consuetudine, vel aliâ quapiam con-
simili causa totius rei feudalis proprietatis uni alicui heredum obvenerit, soli
ei jurandum esse, expeditum est, arg. *tit. 26. §. omnes. in fin. 2. F. Hartm. Pistor. 2.
quest. jur. 9. 47. n. 29. Bocer. de invest. feud. c. 4 n. 42. Rosenthal c. 6. concl. 38.*

XCVI. Si verò omnes rem feudalem in divisam possideant, sunt qui
existiment omnibus atque singulis hoc casu jurari debere Gloss. *in l. si cuius 13.
§. si ususfr. in verb. oportere ff. de usufr. Sonsbec. in comm. in usus feud. p. 11. num. 16.
Borch. de feud. c. 7. n. 36. VVesemb. de feud. c. 8 n. 22 & 26.*

XCVII. Alij verò uni duntaxat fidelitatem promittendam esse statu-
unt. Schrader *part. 6. c. 1. n. 13. vers. sin. verb. omnes. Jacob. de Belviso in d. tit. 26. §. 9.*

XCVIII. Nonnulli deniq; uni, omnium nomine Clientelare juramentū præ-
standum esse contendunt, quorum etiam sententia verissima, cæterisq; ante-
ferenda videtur Zaf. *part. 7 n. 10. & seqq. Hart. Pist. d. 9. 47. n. 24. & seqq. Vult.
d. c. 7. n. 93. VVesemb. de feud. c. 8. n. 26. §. qui tamen. Bocer. d. c. 4. n. 45. Imo sine ratione
liber. §. d. c. 1. r. f. 55. 99. A quo*

*ante Rosenthal c. 29
non duntaxat
est sedum cum minus
non duntaxat
non duntaxat*

*in materia q
in aut g
no est aut
2 determi
L. 1. r. f. c.*



XCIX. A quonam verò ille eligendus ac constituendus sit? Non est una omnium sententia: Quidam enim electionem Vasallo tribuunt, sic ut eius solius arbitrio relinquunt, cui is velit ex omnibus fidelitatem jurare, Jacob. de S. Georgio in verb. qui quidem. investit. n. 28.

C. Alij verò eligendi potestatem ipsis hæredibus concedunt, quibus & nos calculum nostrum adjicimus Hartm. Pistor. d. quest. 47. n. 26. Borch. d. 7. n. 35. Vult. d. c. 7. n. 94. Bocer. d. c. 4. n. 45.

in nunciat qd sit senior
in aut gratia fuit
no erit aut imperio
debetur nec, e. contum
Schrader c. 79.

CI. Quod si verò circa electionem invicem dissentiant hæredes, cujus tum sit eligere, porro quaritur? Sunt qui hoc casu Vasallo electionem deferant Vult. d. n. 94. & Hartm. Pistor. d. n. 26, Joh. Bodin. 1. de Republ. 10. f. aut l. 3. §. si cum oes 4 ad

CII. Aliorum sententia est seniori ex heredibus fidelitatem faciendam esse, Andr. Tiraquell. de jure primog. q. 85. n. 17. arg. l. 8. de test. l. f. de fidei. l. cum pator 77. l. 1. de lega. 2.

CIII. Nobis verissima videtur Boceri sententia, quod nempe hoc in casu omnibus & singulis juramentum præstari oporteat arg. l. stipulatio 21. §. idem ait. 6. ff. de oper. nob. nunciat. Bocer. d. c. 4. n. 45. Vide etiam Borch. de feud. c. 7. n. 35. contra d. c. 1. §. 5. ff. 2. §. 2. de q. mo. de his electis tam f. 3.

CIV. Cæterum uti Vasallus per se vel per procuratorem facere potest fidelitatem, prout pluribus supra à nobis dictum fuit: ita quoq; investituram & quod, ei connexum est, fidelitatis juramentum recipere potest dominus feudi vel immediatè ac per se, vel per substitutum aut procuratorem. Clement. 1. de jurejur. cap. sibi domino distinct. 63. cap. ea te 22. extr. de jurejur. Schrader. p. 6. c. 4. n. 36.

CV. Quanquam hoc interesse videtur, quòd cum præstatur juramentum per procuratorem, requiratur speciale mandatum, & quidem tale, in quo verbis exprimat nomen domini arg. l. si quis mihi 25. §. sed utrum ff. de acquir. hered. cap. fin. de juram. calumn. in sext. At cum per procuratorem recipitur fidelitas, sufficiat generale mandatum, ut nempe is juramentum fidelitatis à Vasallis recipiat, etiam non expresso nomine Vasallorum. Schrader. d. c. 4. n. 36.

CVI. Item quod juramentum fidelitatis per procuratorem speciale mandatum non habentem præstitum non valeat, quamvis postea Vasallus, cujus nomine id præstitum est, ratum habeat, ut supra thes. 97. fuit dictum: valeat autem à procuratore absq; speciali domini mandatu receptum, subsecutà post domini ratihabitione. Schrader. d. n. 36.

CVII. Etenim juramentum clientelare respectu illius, qui id recipit, non ita personale est, nec personæ ipsius coheret, uti respectu ejus, qui id præstat juxta Baldum in cap. veritatis extra jurejur. Schrader. d. c. 4. n. 37.

CVIII. Neq; hætenus dictis quicquam adversatur, quod novum Emphyteutam dominus ipse suscipere cogatur, nec per procuratorem id expedire possit. l. fin. §. fin. autem. C. de jure Emphyt. Argumentum quippe ab Emphyteusi ad feudum, & ab Emphyteuta ad Vasallum invalidum est, quotiens aliud in hoc quàm in illo jure feudali expressè statutum reperitur. Everhard. in topic. legal. loco 30. ab Emphyteusi ad feudum. Exposuimus hætenus Quinam & Quibus fidelitatem faciant, proximum nunc esse videtur, ut dicamus:

C De

DE QVIBUSNAM FEUDIS FIDELI-
TAS PRÆSTARI DEBEAT.

CIX. De quo hæc regula tenenda: De omnibus omninò feudis, in quibus pacto ac conventione Domini & Vasalli non remittitur juramentum fidelitatis in illis id præstari oportere. Rosenthal. *in synopsi feud. cap. 6. concl. 67.* Vult. *d. c. 7. n. 39.* Curtius Jun. *de feud. part. 3. n. 14.* Bocer. *d. c. 4. n. 13.*

CX. Jus enim feudale in genere atq; indistinctè fidelitatem à Vasallo exigit, unicâ hac additâ exceptione: Nisi pacto remissum fuerit juramentum *cap. unic. per quos fiat invest. 2. F. 3. in fine.* Exceptio autem regulam confirmat in casibus non exceptis *arg. l. 1. in pr. ff. de offic. eius cui mand. l. quæsitum 12. S. idem respondit 3; ff. de instrum. & instrum. leg.* Ac regulæ tandiu in hærendum est, usq; dum exceptio perspicuè fuerit probata. *l. si servitus 23. ff. de servit. præd. urban.*

CXI. Quocirca non solum de magnis sed etiam de modicis & parvis feudis fidelitas seniori faciendâ est. Feuda quippe modica non minus feuda sunt, atq; magna: Nec minus hæc feudi naturam habent, atq; illa: cum ex philosophorum traditis, majus & minus speciem non variant. Vult. *d. cap. 7. n. 39.* Bocer. *d. c. 4. n. 13.* Rosenth. *c. 6. concl. 67.* Diff. Curt. Jun. *d. p. 3. membr. 1. n. 14.* VVesenb. *cap. 15. n. 7.* Schrad. *p. 6. c. 4. n. 18.* Moz. *de substant. feudi n. 12.* Sonsbec. *part. 11. n. 34.*

CXII. Quanquam verò hæc sententia in puncto juris verissima sit; cum nusquam jura feudalia inter magna & modica feuda, quoad propositam quæstionem, distinguant: Contrariam tamen usû receptam & approbatam esse testatur Vult. *d. c. 7. n. 39.*

CXIII. Pari modo nec in feudo à servitijs libero, quod FF. FRANCVM appellant, clientelaris fidelitas remissa præsumitur: Quamvis n. hoc feudi genus in eo à natura feudorum propria degeneret, quòd à servitijs liberum sit; quæ aliàs secundum naturam feudi Vasallus seniori præstare cogitur in cæteris tamen omnibus naturam feudi propriam retinet. juxta *tit. 48. lib. 2. F.* Bocer. *d. c. 4. n. 14.* Rosenthal. *cap. 2. concl. 59.*

CXIV. Idemq; dicendum de eo feudo, pro quo Vasallus non servitia, sed annum censum domino præstat: cum regulare sit, feudum, cujus natura mutata est in uno aliquò retinere propriam suam naturâ in cæteris *d. tit. 48.* Et dispositionem limitatam limitatum producere effectum *arg. l. 16. ff. de acquir. rer. dom.* Rosenth. *cap. 6. concl. 66.* Bocer. *d. cap. 4. n. 17.*

CXV. Relinquitur itaq; de omnibus omninò feudis absq; ullo quantitatis & qualitatis discrimine clientelare juramentum præstari debere, nisi pacto fuerit remissum *d. c. un. per quos fiat investit. 2. F. 3. in fine.* Videamus nunc.

QVÆNAM SIT FIDELITATIS CLIENTELARIS FORMA.

CXVI. Ut autem omnibus alijs in negocijs, quæ consensu privatorum peragi solent, ante omnia id observatur quod speciali cõventione inter illos est actum *l. 34. ff. de Re Jur. cum pacta conventa soleant negocijs dare formam l. 72. ff. de contrah. empt.* modò non sint contra bonos mores, contra pietatem ac religionem, aut extra prohibitionem juris & negocij substantiam *d. l. 72. & l. 7. S. ait prætor ff. de pact. l. filiusfam. ff. de condit. inst.*

CXVII. Ita quoque cum de forma fidelitatis præstandæ quæritur, primò videndum est num quid circa illam inter dominum & Vasallum specialiter convenerit: Hoc enim si nec bonis moribus repugnat, nec pietatem lædit, nec juris prohibitioni adversatur, omnino servandum est. *d. l. 7. S. ait prætor. Bocer d. cap. 4. n. 20. Vult. d. cap. 7. n. 40.*

CXVIII. Quod si nihil specialiter inter eos inveniatur actum, tunc ea observabitur forma, quæ in unaquaq; regione frequentatur, quæque loci cujusq; consuetudine recepta est *d. l. 34. ff. de R. Jur.*

CXIX. Si & specialis consuetudo deficiat, tum ea formâ sacramentû elientelare præstari oportet quam jus commune feudorum præscribit. *Frid. Schenck Baro in tit. 7. n. 2. vers. quia cessante. 2. Feud. Henr. Bocer. in d. c. 4. n. 20.*

CXX. Hoc a. jus duas juramenti formulas, verbis quidē discrepantes; At re ipsa atq; effectu coincidentes nobis exhibet: quarum prior *in c. unic. qualiter jurare debeat Vasallus 2. Feud. 5.* hisce verbis cōcepta est: *Ego juro ad hæc sancta Dei Evangelia, quòd à modo in antea ero fidelis huic, sicut debet esse Vasallus domino nec id quod mihi sub nomine fidelitatis commiserit dominus, pandam aliq; ad eius detrimentum, me sciente.*

CXXI. Altera verò extat *in c. unic. de Nova forma fidelit.* hisce verbis proposita: *Ego Titius juro super hæc sancta Dei Evangelia quod ab hac hora in antea usq; ad ultimum diem vite mee ero fidelis tibi Caio domino meo contra omnem hominem: Excepto Imperatore vel Rege.*

CXXII. Quorum verborum et si sententia perquam videatur perspicua, ita ut ulteriore declaratione non indigeant: propter simplices tamen & nominis significationis ignaros ad illorum interpretationē, ait Feudista, hæc adjici solere: *Ego juro quod nunquam scienter ero in consilio vel in facto quod tu amittas vitam vel membrum aliquod vel quod tu recipias in persona aliquam læsionem vel iniuriam vel contumeliam, vel quod tu amittas aliqui in honorem quem unnc habes vel in antea habebis. Et si scivero vel audi vero de aliquo qui velit aliquo iurorum contra te facere pro posse meo, ut non fiat impedimentum præstabo Et si impedimentum præstare nequivero quam cito potero, auxilium tibi meam præstabo Et si contigerit te rem aliquam quam habes vel habebis i iuste vel fortuito casu amittere eam recuperare iuvabo & recuperatam omni tempore retinere Et si scivero te velle iuste aliquem offendere & i de generaliter vel specialiter fuero requisitus, cum tibi sicut potero, præstabo auxilium: Et si quid mihi de secreto manifesta veris illud sine tua licentia nemini pandam vel per quem pandatur faciam: Et si consilium mihi super aliquo facto postulaveris illud tibi dabo consiliū quod mihi videbitur magis expedire tibi & nunquā ex persona mea faciā aliquid scienter, quod pertinet ad tuam & tuorum iniuriā vel contumeliā.* *un. de Nova forma fidelit. 2. F. 7.*

CXXIII. In summa, qui domino suo fidelitatem jurat, ista sex in memoria semper habere debet: *Incolume, Tutum, Honestum, Utile, Facile, Possibile* *cap un. de forma fidelit. 2. F. 6.* Quibus omnia atq; singula quæ ex *d. c. un.* pluribus nunc sunt proposita, summarim continentur. Quanquā & ista ad tria hæc capita, *Reverentiam* scilicet seniori à Vasallo debitam, *Taciturnitatem* & *commodum* domini commodissimè referri ac revocari posse existimet *Hermanus Vultejus lib. 1. de feud. cap. 10. n. 21.*

CXXIV. **INCOLUME**, uti interpretes est Feudista *in d. c. unic. de forma fidelit.* à Vasallo requirit ne seniori in damno sit de corpore suo: Hoc est, ut non solum ipse Vasallus ab omni facto, consilio & auxilio per quod domini corpus & persona, quacunque ratione lædi potest, abstineat, sed etiam pro virili caveat, ne quis alius domini personam lædat,

lædat vel dampni aliquod eidem inferat: *cap. unic. in verbis: Nunquam scienter ero in consilio vel in facto quod tu amittas vitam vel membrum aliquod, vel quod tu recipias in persona aliquam læsionem. Et si scivero vel audivero de aliquo qui velit aliquod istud contra te facere, pro posse meo, ut non fiat, impedimentum præstabo.* de Nova forma fidelit. 2. Feud. 7.

CXXIV. T U T U M ait Feudista duo continere: I. Ne Vasallus Domino suo sit in damno de secreto suo *d. cap. unic. de forma fidelit.* Id est ne secreta Domini sui consilia sibi commissa atque concredita revelet, præterquam ubi è re domini id fore animadverterit *cap. unic. in verb.* Et si aliquid mihi de secreto manifestaveris sine licentia tua nemini pandam vel per quod pandatur faciam *de Nova forma fidelit.*

CXXV. II. Ne Vasallus Seniori in damno sit demunitionibus suis, per quas esse tutus potest *d. cap. 1. de forma fidelit.* Hoc est ne ipse Vasallus vel hostibus signum det, vel dux exercitus à domino feudi creatus, hostibus in bello cedat, arcem Domini tradat, aut exercitum hostibus prodat; sed munitiones & castra domini pro viribus defendat, aut in defendendis illis dominum pro virili iuvet.

CXXVI. H O N E S T U M itidem duo complectitur: I. Ne Vasallus domino in damno sit de sua Justitia, Hoc est, ne Vasallus sive sit iudex in causa domini, sive à domino conveniatur, sive ipsum conveniat, justiciam domino administrari impediatur; sed jus potius illi suum reddi, justitiamq; ei administrari omnibus modis procuret.

CXXVII. II. Ne Vasallus domino in damno sit de alijs rebus quæ ad honestatem senioris pertinere videntur. *d. cap. unic. de forma fidel.* Id est, ne quid Vasallus committat, quod existimationem, statum & dignitatem domini lædere & imminuere possit, quodq; in domini injuriam & contumeliam redundet; sed potius, quantum in se est, ea omnia quovis modo augere ac tueri studeat *cap. unic. in verb. vel quod tu recipias in persona aliquam læsionem, vel injuriam vel contumeliam, vel quod tu amittas aliquem honorem, quem nunc habes vel in antea habebis. Et circa finem versic. Et nunquam, Et nunquam ex persona mea faciam aliquid scienter quod pertineat ad tuam & tuorum injuriam vel contumeliam.* de Nova forma fidelit. 2. F. 7.

CXXVIII. Hinc scilicet Vasallus dominum suum absq; ^{venia &} ~~permissu~~ magistratus in jus vocare nequit, quacunque etiam de re ^{actio in} ~~re~~ tentetur sive de re ipsa feudali, sive de re quavis alia: quoniam secus si fieret, injuria non levis domino inferretur & occasione huius in jus vocationis per facile honor, existimatio & dignitas Senioris lædi possent. Vult. *de feud. lib. 1. cap. 10. n. 22.* Vdalricus Zasius *in Epit. feud. part. 7. n. 47.* Wesenbecius *in paratitl. ff. de in jus voc. Diff: Schrader in tractat. feudali part. 6. c. 7. n. 19.* Borcholt. *de feud. cap. 10. n. 38.* Rittershus. *in partit. feud. lib. 2. c. 1. quest. 14.* Et sequent. Sneidevvein *in Epit. feud. part. 6. c. 1. n. 16.* Andr. Kohl. *in tract. de servit. feud. part. 4. n. 80.* Et sequent. Borcholt. *de feud. cap. 10. n. 38.* In trigl. *de feud. quest. 58. n. 21.* Rosenth. *in synopsi feudali cap. 10. conclus. 23.* l. i. l. i. d. d. m. e. i. d. m. i. v. a. f.

CXXIX. Qua etiam de causa personæ illæ quibus reverentia & ^{sect. stand.} ~~per~~ honor debetur, inter quas locum sibi quoq; vindicat dominus feudi, sine permissu

miſſo magiſtratus in jus vocari nequeunt: *Generaliter* inquit *Modestinus*, *et*
as Personas, quibus reverentia præſtanda eſt, ſine juffu prætoris vocare non poſſunt
l. 13. ff. de in jus voc. Et *Gordianus Imp. Edictum*, ait, *de in jus vocando ſine ſentia*
magiſtratus ad omnes omnino perſonas pertinet, quibus naturali ratione honor de-
betur l. 2 C. de in jus vocand.

CXXX. Hac porro eadem ratione Vaſallus contra dominum fa-
moſâ actione experiri aut exceptione aliqua, quæ pudorem aëtoris fugillat,
uti non poteſt, ſed illarum loco in factum actionem intentare, exceptionem-
ve in factum opponere compellitur *Schrader. d. part. 6. c. 7. n. 15. Rosenth cap.*
10. concl. 23. n. 1 & ſequent. Sonsbec. part. 11. n. 49. VVeſenbec. de feud. c. 9 & 10.
n. 12. Conrad. Rittershuſ. d. cap. 1. Petrus de Bella portica in tractat. feud. cap.
9. n. 16. gl. e Rittershuſ. Controverſia in locum d. n. 10.

CXXXI. Sic enim de parentibus atq; patronis cæterisq; perſonis
quibus honor atque reverentia debetur pluſibus in locis juris noſtri civilis
cautum legimus *l. 10. §. 12. ff. de in jus vocand. l. 11. ff. de dolo malo l. 4. §. ad verſus*
ff. de doli except. l. 2. l. 5. ff. de obſeq. par. vel patron. l. 4. C. eod. Et certè quid reve-
rentiæ iſti magis contrarium eſt, aut exiſtimationem & dignitatem gravius
lædit quàm famoſa actio aut exceptio?

CXXXII. Unde etiam interdictum recuperandæ poſſeſſionis. *Vnde*
ſi, ad verſus dominum feudi merito denegatur Vaſallo, quoniam exiſtima-
tionem eius, ad verſus quem hoc interdictum dirigitur, haud leviter gravat,
& atrocitatem facinoris in ſe continet: Qua eadem ratione libertus con-
tra patronum eodem uti prohibetur, teſte Ulpiano, in l. 1. §. Interdictum 43. ff.
de vi & vi armata l. 5. C. de dolo malo. tit. 23. §. ſimiliter. 2. Feud. Jacob. Menochi.
de recuper. poſſ. remed. 1. n. 95. Rosenthal cap. 10. concl. 23. n. 2. & 5. Conrad. Rit-
terhuſ. in d. c. 1. q. 7. Zaſius part. 11. n. 24. Fornier. de feud. c. 16. n. 3. Diſſ: Johann.
Borch. in tractat. feud. cap. 9. n. 18. Vult. 2. Feud. c. 1. n. 15.

CXXXIII. Excipitur tamen, ex omnium famoſarum actionum nu-
mero, actio criminis læſæ majeſtatis & perduellionis: Cum enim ſalutē patrię
ac Reipub. ſaluti ſenioris Vaſallus anteponere teneatur, ut infra prolixius di-
cetur; Idcirco vera & communis eſt opinio, actionem prædictam, ut quæ
Reip. ſaluti innitatur, ſalvâ reverentiâ, ſeniori debitâ, ad verſus ipſum inten-
tari poſſe ac debere. Vide *Schenck Baronem in tit. 24. §. Idem ſi delator n. 3. &*
4. Conrad. Rittershuſ. in part. feud. d. cap. 1. quaſt. 8.

CXXXIV. Poſtremò ex eodem fonte & hoc derivandum videtur,
quòd Vaſallus juramentum calumniæ à domino ſuo exigere nequit *in tit. 23.*
§. in quibus etiam. 2. Feud. Vult. de feud. lib. 2. c. 3. n. 6. Obrecht. in tractat. de
juram. calumn. c. 8 n. 18. Borcholt. de feud. c. 10. n. 39. Sonsbec part. 14. n. 35. Ro-
ſenth. in ſynopſi feud. c. 12. concl. 5. n. 10. Conrad. Ritterhuſ. d. cap. 1. quaſt. 12. Do-
nell. 24. comm. 13.

CXXXV. Sic enim & filius à patre, & à patrono libertus idem ju-
ramentum poſtulare vetantur *l. 8 §. pen. ff. qui ſatis d. cog. l. 13. §. 14. ff. de damn.*
infect. l. 7. ff. de obſeq. patron. & par præſtandus. l. 16. ff. de jurejur. Non aliam ob
cauſſam, quàm quòd filius parenti atq; libertus patrono ad honorem ac re-
verentiam obſtricti ſint, quibus omnino repugnet parentem aut patronum.

deli alicujus & calumniae infirmulare, ipsiq; vel calumniae nomen objicere.
d. l. 2. § l. licet ff. de obseq. par. § patr. praest.

CXXXVII. UTILE, Interprete Feudista, hoc significare videtur; Ne Vasallus sit domino suo in damno de suis possessionibus: Id est, ne damnum aliquod Vasallus inferat bonis domini, sed ea potius ab alijs damnum inferre volentibus, tueatur atq; defendat in iisdemq; cum augendis, tum retinendis, recuperandis ac honestè acquirendis omne auxilium atq; consilium ei praebeat *cap. unic. in verb. Et si contigerit te rem aliquam, quam habes, vel habebis injustè vel fortuito casu amittere, eam recuperare jubabo vel recuperatam omni tempore retinere, de Nova forma fidelit. Andr. Kohl in tractat. de servit. feud. part. 4. n. 68. Schrader de feud. part. 6. c. 6. n. 14.*

CXXXVIII. FACILE deniq; & POSSIBILE, hoc à Vasallo requirunt, ut quod explicare domino facile aut possibile est, hoc ipsi Vasallus non reddat difficile aut impossibile. *d. cap. unic. de forma fidelit.*

CXXXIX. Ad hæc autem sex fidelitatis capita, hætenus recensita, & explicata religiosè atq; sanctè custodienda seniori Vasallus Sacramento se obstringere debet.

ADVERSUS QVOSCUNQVE.

Sen, ut Feudista loquitur, adversus omnem hominem excepto Imperatore, vel Rege *d. cap. unic. de Nova forma fidelit. 2. F. 7.* De qua exceptione, & numquid plures præterea excipiendi sint in postremo hujus disputationis membro prolixè dicemus.

CXL. Atq; hæc est solennis sacramenti clientelaris forma olim usitata & à compileribus juris nostri feudalis in libris feudorum diversis in locis proposita & commendata. Hodie equidem vernacula nostra lingua ad hanc formam jurari solet: **Ich Sempronius Schwere N. N. seiner G. vnd dero selben Leibeslehnserven / auch dero Fürstenthumb vnd Landen / oder Graff vnd Herrschafften / frommen vnd nutzen zu fördern / schaden zu wenden vnd warnen / nach meinem höchsten vermögen / vnd sonderlich / wo ich erführe / daß ihre Gnaden etwas an Leib / Ehre / Würden vnd Stand vnd zu entgegen / ihrer Herrschafften / Landen vnd Leuten zu abrechung / von jemand wolte fürgenommen werden / dasselbe seiner Gnaden zu offenbahren / vnd mit höchstem fleiß zu verhüten / auch sonst getrew / gehorsam vnd gewertig zu sein / zu dienen vnd alles anders zu thun / halten vnd lassen / was einem frommen getrewen Lehman / gegen seinem Lehenherrn nach gewonheit vnd rechtswegen zu thun gebüret / als mir Gott helffe / vnd**

und sein heiliges Wort. Sneidervin *de feud. part. 5. cap. 1. n. 79.* Henric.
Bocer. *de investit. feud. cap. 4. n. 20.*

CXLI. Ceterum, quotiescunque fidelitas præstanda est, debet in
forma antiquitus recepta atq; in curia domini usitata præstari, siue ea com-
munis sit, siue consuetudine singulariter introducta. Adeo ut si novis qui-
busdam atq; insolitis capitibus, aut aliâ, quàm ante hac, formâ conceptum
fuerit iuramentum, illud jure recusare possit Vasallus. Vult. *de feud. cap. 7.
n. 40. versic. debet autem Borcholt in comm. feud. cap. 7. n. 39.* Henric. Bocer. *d. cap.
4 num. 21.*

CXLII. Interim tamen, quia non eadem est omnium feudorum
conditio, nec etiam servitia omnia ejusdem sunt generis, solent plerunq; do-
mini feudorum formam Vasallis suis præscribere: idq; fieri admodum cou-
sultum esse Hotomannus existimat *in cap. 24. disput. feud.* Et hætenus etiam
de forma Sacramenti clientelaris: sequitur

DE LOCO IN QVO FIDELITAS PRÆSTARI DEBEAT.

CXLIII. Et quidem si locus jurijurando sit utriusq; domini & Va-
falli, conventionem designatus ac determinatus, tum, procul dubio, eo in loco,
de quo convenit, ex pacto jurabitur *l. 34. ff. de R. Juris.*

CXLIV. Quod si de loco iuramenti inter Dominum & Vasallum
nihil sit actum tunc locus habitationis consuetæ: vel, si ibi non reperiatur
dominus, locus ille ubi sita sunt prædia feudalia, aut ubi feudum est pro-
missum huic rei opportunus censebitur *l. quod legatur 38. ff. de judic.* Laurent.
Sylvanus *de feudi recognit. quest. 18.* Bocer. *in d. tractat. de investit. feudi cap.
ult. num. 13.*

CXLV. Sin verò nec hisce in locis inveniatur dominus, quorundam
opinio est alium quemvis locum, in quo aliàs commoratur dominus, si mo-
dò vicinus sit, ita ut sine magno sumptu illuc pervenire Vasallus possit ade-
undum esse Sylvan. *de feud. recognit. d. quest. 18.* Sneidervin. *part. 5. n. 4.* Schra-
der. *de feud. part. 6. cap. 2. n. 39.* Vult. *d. cap. 7. n. 74.*

CXLVI. Veruntamen hæc opinio eum nullum habeat in jure feuda-
li satis solidum fundamentum, nec etiam eodem in jure usquam præfens quæ-
stio reperiatur decisa, ideo ex jure civili decidenda relinquitur juxta *c. unic.
de feudi cognit. 2. Feud. tit. 1.* Atqui hoc jure, in casu simili excusatur debi-
tor, nec ad evitandam moram alio in foro perquirere tenetur creditorem su-
um. Quapropter idem quoq; de Vasallo hic statui oportet. Henric. Rosen-
thal. *cap. 6. concl. 5. n. 3.*

CXLVII. Ut porro non ubivis locorum Vasallus feudum reco-
gnoscere fidelitatemq; seniori jurare cogitur ita quoq; nec quodvis tempus
rei huic expediendæ congruum erit & opportunum. Hinc igitur quæri
solet

QUAN-

QUANDO ET QUONAM TEMPORE, FIDELITAS FIERI DEBEAT?

CXLIX. Ad quam quæstionem verbis aliquo modo obscuris Respondet Ictus Feudista: nempe investiturâ præcedere debere fidelitatē. *c. unic. quid præced deb. 2. Feud. 4.* Quo procul dubio significare voluit Ictus, non ante investituram, sed demum post illam factam, faciendam esse fidelitatem Conrad. Rittershuf. *in part. feudal. lib. 1. cap. 10. q. 1.* Bocer. *de investit. feudi cap. 1. n. 11. & sequent.*

CXLIX. Sic enim semetipsum interpretatur Feudista *in c. unic. & fin de Nova forma fidelit. 2. Feud 7.* illic in hæc verba scribens: *Investiturâ autem factâ & fidelitate subsequatâ, omnino cogatur Dominus investitum in vacuam possessionem mittere &c.* Quò quid clarius dici potuisset, quàm investituram præcedere ac fidelitatem subsequi debere? Quapropter antequam investitura fuerit facta non compelletur Vasallus fidelitatem Domino jurare.

CL. Cujus etiam ratio nequaquam obscura est: Cum enim Vasalli fidelitas, & quæ exinde nascitur, obligatio dependeat ex beneficio patroni, atque Vasallus seniori fidelitatem non debeat, nisi ex feudo & propter feudum; Naturæ profectò ordini conveniens est, Vasallum prius ad jurandum cogi non posse, quàm si à domino per investituram beneficium acceperit. Hotom. *ad d. cap. unic. quid præcedere debeat. 2. Feud. 4.*

CLI. Ex quibus sanè perspicuum evadit plurimum hallucinari eos, qui fidelitatem investituræ partem essentialem constituunt: Quî enim pars eius essentialis esset, cum sit consequens ipsius: Nunquam certè fieri potest, ut unum idemq; ejusdem simul pars sit & consequens. Id quod cuius plus quam notissimum est. Vide Vulteiium *lib. 1. feud. cap. 7. n. 30.* Bocer. *in d. tractat. de investit. feudi cap. 4. n. 4.* Sneidervin. *in Epit. feud. part. 4. num. 17.*

CLII. Quanquã autem hunc ordinem inverti quandoq; posse sic ut prius fidelitas juretur, post subsequatur investitura, existimet post Zafium *in part. & n. 16. & part. 7. n. 14.* Conradus Rittershufius *in partit. feudal. cap. 10. quest. 2.* eò quod vel ordo intellectus sufficere possit, per *l. Moribus §. si quis ita. ff. de vulg. & pup. subest.* Id tamen non aliter admittendum putamus, quàm si Vasallus hoc fieri permittat; Alioquin certè investituram prius faciendam, post verò fidelitatem jurandam esse, nec prius ad faciendam fidelitatem cogi posse Vasallum, quam si investituram acceperit, ex ijs, quæ hæctenus dicta sunt, plus quàm perspicuè relucet. Sequitur nunc ut exponamus

INTRA QUODNAM TEMPUS INVESTITURA FIERI DEBEAT.

Circa quàm quæstionem, necessariò distinguendum est inter feudum novum & vetus: sic ut in novo feudo, faciendæ investituræ nullum certum tempus, jure nostro, feudali sit præfinitum ac determinatum, sed illud arbitrio domini relinquatur determinandum, qui quando ipsi commodum videbitur

bitur ad hunc actum citabit Vasallum Borcholt. *de feud. cap. 7. n. 29.* Bocerus *de investit. feud. cap. ult. n. 1.* V Vesenbec *de feud. cap. 8. n. 2.*

CLV. Etsi enim Antonius Contius opinetur Vasallum, etiam à Domino non citatum, teneri primo quoque tempore, quod modò opportunum fuerit Domino, ipsum feudi dominum adire, eiq; factà prius ab ipso investiturâ fidelitatis Sacramentum præstare in *tractat. de feud. cap. quibus mod. feudum acquir.*

CLVI. Sententia tamen ejus communi propè omnium Interpp: calculo explosa est. Et non immeritò; præterquam enim quod omni prorsus juris fundamento destituatur: certi etiam atq; expediti juris est, creditorem ad petendum debitum nullo modo urgeri posse *l. 20. C. de pignor. Multò verò minus rem debitam ob id remittere, quod statim debitum suum non perierit arg. l. si judex 41. ff. de minor. l. pactum 46. ff. de pact. l. per. C. eod.* Atqui Vasallum ante investituram factam, esse Domini sui creditorem, luculenter probat *cap. unic. in pr. quib. mod. feudum constit. Bocer. d. cap. ult. n. 1.*

CLVII. Quid verò si Dominus feudi in citando Vasallo ad investituram accipiendam & Sacramentum præstandum moram longiorem faciat: ipse verò Vasallus se, quàm primum id fieri possit, à domino feudi investiri expetat, fidelitatisq; iuramentum præstare paratus sit? Verius est Vasallum hoc casu conveire posse dominum feudi, ipsumq; de investitura faciendâ interpellare, recusantemq; facere investituram actione etiam cogere ad eam faciendam & fidelitatis iuramentum accipiendum. Vult. 2. *Feud. 1. num. 11.* Bocer. *d. cap. ult. n. 3. & cap. 2. n. 17. & seq.*

CLVIII. At verò quanam actione Vasallo adversus dominum, hoc casu, experiendum sit? non perinde expeditum est. Sunt enim non pauci, ijq; nec ignobiles juris feudoarij interpretes, qui actionem feudi, sive ex feudo Vasallo competere existimant; eâ ratione ducti: quod feudum sit contractus & quidem nominatus *arg. cap. 87. in extraord.* ideoq; actionem quoq; pariat nominatam Bartol. *in l. unic. n. 10. ff. de condit. ex lege.* Oldendorpius *Class. 5. act. 18. versic. Quod autem,*

CLIX. Veruntamen nititur hæc opinio falso principio: Non enim concedendum est, quamvis multorum suffragio id probetur, feudum, propriè acceptum, contractuum esse *arg. tit. 23 in fine lib. 2. Feud. Fr. Hotom. 6. observ. 7. Cujac. in comm. feud. pag. (mihi) 12. Fachin. 7. contr. 1. Bocerus in tractat. de qualit. & differen. feud. cap. 1. num. 6. & in d. cap. 2. num. 17. Dissen: Contad. Rittershus. in partit. feud. cap. 3. quest. 4. in fine & quest. sequent. 5. Schrader. de feud. part. 2. cap. 2. num. 3. sequent. Zasius in Epit. feud. part. 1. n. 5.*

CLX. Accedit insuper quòd cum investiturâ nondum factâ propriè non sit feudum *cap. unic. quib. mod. feudum constit. 1. F. 25.* non possit ad investituram faciendam ex feudo, quod nondum est, actio competere.

CLXI. Alij igitur conditionem, ex lege non scripta, seu ex moribus Vasallo dari contendunt; eò quòd feudum originem suam ex moribus seu ex consuetudine trahat, non ex lege aliqua scripta.

CLXII. Quæ opinio præterquam quod & ipsa incerto nitatur principio, cum expeditum non sit, jus nostrum feudale sit ne consuetudinarium an verò scriptum? Collectio etiam parum firma esse videtur: quandoquidem non sequitur jus feudorum moribus est receptum: Ergo actio de feudi investitura competens ex moribus descendit: uti dilucide hoc demonstrat Henricus Bocerus *in d. tractat. de feudi investit. cap. 2. n. 18.*

CLXIII. Quapropter, his opinionibus Interpretum relictis, quæstionem propositam hoc modo expediendam putamus: Ut siquidem stipulatione feudum fuerit promissum, tum competat actio ex stipulatu: sin emptione venditione, aut permutatione feudum sit constitutum, actio ex empto — venditio, vel præscriptis verbis detur, sin per ultimam voluntatem tum illis actionibus petatur feudum ejusq; investitura quæ de re, in testamento per legatum aut fideicommissum relicta, jure nostro civili sunt prodita. Rosenthal *in synopsi feudali cap. 12. conclus. 1.* Duaren. *de feud. cap. 18. num. 2.* Henricus Bocerus *d. cap. 2. num. 17. & sequenti & cap. ult. num. 3.* Vult. *de feud. lib. 2. cap. 1. num. 11.* VVesfenbec. *in tractat. de feud. cap. 17. num. 8.*

CLXIV. Quid verò dicendum, si citra stipulationem solennem feudum pacto fuerit promissum? Qua actione tum investituram petet Vasallus? Plæriq; Interpp: (quorum in numero & illi sunt, qui ad proximum thesin sunt allegati) tradunt conditione ex lege, tanquam ex pacto legitimo descendente agendum esse. Vide Bocer. *d. cap. 2. n. 19.*

CLXV. Sed cum nulla lege scripta aut non scripta pactum hoc, quo feudum promittitur, legitimum reperiat effectum, atque ad actionem producendam nominatim confirmatum, verius putarim hinc actionem omnem deficere, & Vasallo, tanquam ex nudo pacto actionem denegari. *arg. l. legitima 6. ff. de pactis.*

CLXVI. Atque hæc quidem ita se habent cum de feudo novo facienda est fidelitas: Ad veteris enim feudi investituram petendam & fidelitatem faciendam certum tempus à jure feudali determinatum est: Illud autem est annus & dies *cap. unic. quæ fuit prima causa benefic. amit. cap. unic. de Capitulis Corradi & cap. unic. de prohib. alien. per Frideric.*

CLXVII. Dies autem cur anno adjiciatur, etsi multi sint, qui rationem penitus, nullam dari posse existiment Alvarott. *in d. cap. unic. quæ fuit prima causa amit.* Mozius *de substantia feudi num. 48.* Sneidevvin. *part. 3. num. 5.* Curtius Junior *de feud. part. 4. num. 43.* Hæc tamen non improbabilis à plarisque assignari videtur; quod lecto propositum fuerit ostendere diem

diem termini hic in ipso termino computari, annumq; finiri eodem die mensis, quo coepit. Mynsing. *s. observ. 15.* Vultei *lib. 1. de feud. cap. 7. n. 60.* Conrad. Rittershus. *in partit. feud. lib. 1. cap. 9. quest. 12.* Borcholt. *de feud. cap. 7. part. 1. num. 31.*

CLXXIX. Hoc porro tempus currere incipit ab eo die, quo primum rescivit Vasallus talem mutationem, circa priorem Vasallum aut Dominum feudi, incidisse ut investituræ renovatio petenda & fidelitatis juramentum præstandum sit, *tit. 55. in fine lib. 2. F. Vult. de feud. d. cap. 7. n. 68. & sequent. V. Vesenbec. de feud. cap. 8. num. 6. Bocer. de investit. cap. ult. num. 8.*

CLXXIX. Neq; à domino feudi tempus istud, non consentiente Vasallo, minui aut coarctari potest, sic ut Vasallus citius quam post anni aut diei lapsum compelli possit ad petendam investituram & faciendam fidelitatem: Tum quod dilatio à legibus alicui indulta ipsi absq; justa causa auferri non debeat *cap. indultum de R. J. in sext.* Tum quod in diem debitum, ante diem, invito debitore; peti vel exigi non possit *s. omnis J. de Verb. Oblig. l. qui hoc anno 42. l. eum qui. 41. s. quoties ff. eod. tit.* Tum deniq; quod tempus illud solius Vasalli spectet favorem: ac proinde non alius sed ipse solus Vasallus ei renuociare queat. *l. pen. C. de pact. l. 11. ff. de R. I. Schrader. in tractat. feud. part. 6. cap. 2. num. 2. Rosenthal. in synopsi feudali cap. 6. concl. 101 Rittershusius in partit. feud. lib. 1. cap. 9. quest. 13. Bocer. de feud. investit. cap. ult. n. 9. Vult. cap. 7. n. Borcholt. de feud. cap. 7. p. 1. n. 6.*

CLXX. In quo tamen articulo Jus Saxonicum à jure civili discrepat: Namq; secundum juris Saxonici dispositionem, indistinctè permittitur domino feudi hoc tempus investituræ petendæ minuere atq; Vasallo ad investituram petendam terminum breviorē assignare: ita ut si ipse Vasallus intra hunc terminum, sibi à domino præscriptum, investituram non petierit, æquè feudo privetur, ac si ipse intra tempus à legibus investituræ petendæ præscriptum, investituram non petisset, nec fidelitatem jurasset *artic. 22. Lehenrecht Schrader. d. cap. 2. n. 6. Vult. d. cap. 7. n. 62.*

CLXXI. Quinimo nec prorogare illud tempus invito Vasallo potest dominus feudi: Nam præterquam quod non permitti debeat domino, quod non permittitur Vasallo; quia utriusq; Vasalli & domini, par eademq; conditio esse debet *tit. 6. in fine & tit. 33. s. 1. lib. 2. Feud.* Vasallo autem non liceat tempus illud prorogare; Potest etiam Vasalli interesse ne prorogetur tempus istud. *Schrader. in d. cap. 2. n. 7. Vultejus d. n. 62. Bocerus d. cap. ult. n. 9. Thomas de Marin. in tractat. de genere & qualitat. feudi tit. 2. n. 54. Diss: Conrad Rittershus. in d. cap. 9. quest. 13. Borcholt. d. cap. 7. num. 36. Laurent. Sylvan. de feudi recognit. quest. 16.*

CLXXII. Atque hoc in tantum verum est, ut si invito, aut non consentiente Vasallo; tempus petendæ investituræ prorogari senior, directo domino, quod in feudo habet, privetur *arg. tit. 6. 2. Feud. Alvarott. in c. um. s. Nulla*

per quos fiat invest. Schrader, d. cap. 2. num. 7. Henric. Bocer. d. cap. ult. n. 11. Diss.
Antonius Contius in tractat. feud. tit. quib. mod. feud. acquir.

CLXXIII. Id quod etiam Juri Saxonico conveniens esse videtur: si-
quidem secundum hujus juris dispositionem Dominus feudi tempus inve-
stituræ petendæ absq; justissima causa prorogare non potest, invito Vasallo,
& si ipse contra fecerit, jus suum, quod in isto feudo habet, non quidem peni-
nitus, sed eo usq; quoad illi pares curiæ, quibus præsentibus hæc investitura
petita est, vivunt, amittit, d. art. 22. Landrecht Schrader. d. cap. 7. n. 8.

CLXXIV. Quin verò utriusq; Domini, inquam, & Vasalli consen-
su; prædictum illud tempus, investituræ petitioni & fidelitatis jurijurando
præfixum, coarctari aut prorogari possit, dubium planè nullum est. Schrader.
d. cap. 2. num. 5. Sylvan. de recognit. feud. quest. 17. Vult. d. cap. 7. n. 62.

CLXXV. Sed utrum hoc casu, quo consensu Vasalli tempus coar-
ctatum & diminutum est, feudo privetur Vasallus, si intra tempus illud inve-
stituræ renovationem non petierit, nec fidelitatem fecerit? Quæstio admo-
dum intricata est: Existimant tamen post Andr. de Isernia Laurentius Sylva-
nus in d. tr. quest. 17. & Ludolphus Schraderus d. n. 5. si expressè dictum non
fuerit, quòd feudo privari debeat Vasallus si intra præfixum tempus fide-
litatem non fecerit nec investituram petierit, ipsum feudo privari non debe-
re. Veruntamen quia tempus, conventionem Domini & Vasalli determina-
tum, surrogatur in locum temporis legalis: Surrogatum autem sapere de-
bet naturam eius, cui surrogatur, l. si cum §. injuriarum ff. si quis caut. Idcirco
verius existimarim Vasallum hoc casu æquè privari feudo atq; si intra tem-
pus legale investituram non fecerit fidelitateq; jurari.

CLXXVI. Circa prædictum illud tempus petitioni investituræ ac fi-
delitatis præstationi præfixum, annum, inquam, & diem, communiter Inter-
pretes distinguunt inter Vasallum paganum & militem: sic ut illi ad peten-
dam investituræ renovationem & fidelitatem faciendam annus & dies: Huic
verò annus & mensis concedatur: Moti in hanc sententiam textu cap. un.
Quo tempore miles invest. pet. deb. tit. 22. lib. 1. F. Vbi Feudista, Sancimus, in-
quit, ut nemo miles ultra annum & mensem vadat, ut investituram beneficii sui à
filio vel successore Domini sui petat &c. Vvesenbecius de feud. cap. 8. n. 3. Johann.
Borch. de feud. cap. 7. part. 1. n. 31. Sonsbee. in comm. feud. part. 11. n. 7. Zasius in
Epit. feud. part. 7. n. 1. Bocer. de investit. feud. cap. ult. n. 6. & 7.

CLXXVII. Cæterùm cum nec jura feudalia usquam hoc modo di-
stinguant: sed generatim & absq; omni Vasallorum distinctione, annum
& diem petendæ investituræ faciendæq; fidelitati præfixiant tit. 24. 40. & 55.
lib. 2. Feud. Idcirco Franc. Hotomannus & Jacob. Cujacius in d. cap. unic. quo
temp. miles invest. pet. à communi Feudistarum distinctione recedunt & al-
legatum cap. unic. ita emendant ut prò vocula (mensem) substituunt (diem.)

CLXXVIII. Sed cum à correctione textuum, quantum eius fieri po-
test, abstinendum sit, nec quicquam in textibus juris, publicâ auctoritate
mutatis, temerè mutari debeat; sententia huic, Hotomanni & Cujacij, tex-
tum

cap. un.
2. Sancimus ad in-
v. d. n. 3. &c.
quod debet hinc
& n. 3. C. d.

tum juris emendantium' facile subscribendum non est. Vulteius de feud. cap.7. num. 60.

CLXXXIX. Nec magis admittenda videtur opinio Andreae de Isernia Equinarij Baronis in d. cap. unic. quo temp. miles. & Antonij Contij in tractat. feud. tit. quib. mod. feud. acquir. qui ante quidem constitutiones Imperatorum, ajunt, tempus petendæ investituræ fuisse annum & mensem post verò Imperatorum constitutionibus mensem illum in diem mutatum fuisse d. tit. 55. lib. 2. Feud. adeoq; cap. illi unico quo temp. mil. per Friderici Imperatoris constitutionem in d. tit. 55. derogatum esse.

CXXX. Ut enim taceam, quòd nullo fundamento probari possit textum in d. cap. unic. quo temp. miles, tempore priorem esse constitutione Friderici Imp. in d. tit. 55. Vult. d. n. 60. Alijs etiam textibus feudalibus, in quibus Impp: constitutiones non recitantur, anni atq; diei fit mentio, ut tit. 24. & 40. lib. 2. Feud. Quinimo & ipsum illud cap. unic. quo temp. miles Imperatoris alicujus constitutionem continere satis dilucidè probat verbum (*Sancimus*)

CXXXI. Quapropter, missis hisce Interpp: opinionibus, nobis non improbabili videtur Hermanni Vultei: sententia, qui, quoad jus strictum & juris rigorem, putat intra annum & diem petendam esse investituram & fidelitatem faciendam: Quoad æquitatem verò & humanitatem, intra annum & mensem: Sic, ut licet annus & dies jure definitus sit; tempus tamen illud non tam strictè in judicijs, si fortè casus incidat, observetur: sed si Vasallus post lapsum diei, intra spacium dierum 29. veniat mora adhibita, celeri quadam satisfactione pro purgata habeatur, in d. cap. 7. n. 61. & in strictum p. ab. 2. 1. 2. f. 2. 4. Hæc sent. in f. 2. 1. 2. f. 2. 4. & in d. cap. 7. n. 61. & in strictum p. ab. 2. 1. 2. f. 2. 4.

CXXXII. ^{Intra hoc igitur tempus annum & diem feudum recognosci & clientelare juramentum præstari debet: Sic ut qui fidelitatem interea facere vel recusat, vel negligit is pœnam jure feudali præstitutam incurret.}

SUB Q V A N A M P O E N A J U-
RARI O P O R T E A T .

CXXXIII. P O E N A autem illa est A M I S S I O F E U D I, tit. 30 in fine tit. 24. 40. & 55. lib. 2. Feud. Sic ut si Vasallus investitus quidem fuerit; sed in possessionem uondum inductus, non cogatur Dominus feudi hoc casu, antequam fidelitatem promiserit Vasallus, eum in possessionem feudi inducere. cap. unic. in fine. de Nova forma fidel. 2. f. 7. & c. unic. in fine. per quos fiat investit. 2. f. 3.

CXXXIV. Sin verò in possessionem feudi etiam missus fuerit Vasallus, possit, tanquam ingratus, jure expelli cap. unic. ibi si delitatem pollicendo non adierit, tanquam ingratus existens beneficium amittet. Quæ fuit prima causa benefic. amit. 2. f. 24. cap. unic. §. præterea de prohib. feud. alien. per Frider.

CXXXV. Non quidem propria ac privata senioris auctoritate; cùm
D 3 nemo

nemo sibi ipsi jus dicere debeat *l. ext. t. 13. ff. quod met. causa. l. si quis in tantum*
7. C. unde si l. pen. & ult. ff. ad L. Jul. de vi. Donell. 17. comm. 2. Nec singulis per-
mittatur, quod per magistratum publice fieri debet, ne sit occasio majoris tu-
multus *l. Non est singulis 176. de R. Jur. Sed auctoritate publicâ magistratus.*
Nam idcirco judiciorum vigor jurisq; publici tutela in medio est constitu-
ta, ne quilibet privatus sibi ipsi permittete valeat ultionem *l. Nullus 14. C. de*
jud. & Cælicol. Rosenthal. cap. 10. concl. 4. n. 39. & seqq.

CXXCVI. Id quod etiam haud obscure probat ipse Imperator in
cap. unic. §. fin. quo temp. miles 1. Feud. 22. quando in hæc verba scribit: *Sanci-*
mus ut nemo miles adimatur de possessione sui beneficij, nisi convictâ culpa qua sit
laudanda per JUDICIUM parium suorum.

CXXCVII. Idemq; confirmat etiam exemplum Emphyteutæ, qui
licet Canonem per triennium non solverit, propria tamen auctoritate à do-
mino fundi expelli nequit, sed id magistratus auctoritate fieri oportet *Fa-*
chin. 1. contr. 95. Vaudus 1. quest. 13.

CXXCVIII. Vtrum verò Vasallus ob non petitam, intra tempus
legitimum, investituræ renovationem, aut fidelitatem promissam, ipso jure
feudo privetur, sic ut amplius sententiâ declaratoriâ domini opus non sit
valdè controversum est: Ræctius tamen nobis sentire videntur, qui, hac in re
sententiam declaratoriam requirunt: Quæ de re vide prolixè differentem
Henricum à Rosenthal *in synopsis feudali cap. 10. concl. 41.* ubi in utramq; senten-
tiam plurimos citat *interpp. FF.*

CXXCIX. Sed num Vasallus post lapsum terminum anni & diei, re-
novandæ investituræ ac præstandæ fidelitati præfixum, moram adhuc celeri
satisfactione, offerendo videlicet se ad jurisjurandi præstationem, à pœna
liberetur? æquè dubium & controversum est, placet tamen hac in re
communis F.F. opinio Quod nempe purgatio moræ sub celere satisfactio-
ne admitti debeat *Laurentius Sylvanus de recognit. feud. quest. 27. Rosen-*
thal. in synopsis feud. cap. 6. conclus. 59. Vultejus, c. 7. n. 61. Diss. Schrader. part. 6. c. 24
num. 9. Rota ubi in contractibus e alijs faciendi obligatio, 26. unq. diei sub pena legis

CXC. Quæ sententia non parum confirmatur Exemplo Emphi-
teutæ: Hic enim, etsi ob non solum canonem per triennium, emphiteu-
ti privari possit, moram tamen suam per celerem satisfactionem purgare
potest *cap. po. suit. §. Emphiteuta extr. locat.*

CXCI. Verum enim verò quò minus vasallus ob non præstitum,
intra tempus legitimum, clientelare juramentum incurrat pœnam feudi a-
missionis, duæ res in primis faciunt 1. Si conventionem vasallo, juramentum
fidelitatis fuerit remissum ipsique sic ab initio sit acquisitum, ut absque fi-
delitatis juramento id habeatur *c. unic. per quos fiat investit. 2. Feud. 3. c. unic. que*
fuit prima causa benef. amit. 2. Feud. 24.

CXCII. Etsi enim substantialia contractuum pacto & conventio-
ne contrahentium immutari nequeant, pacta que conventa, substantiæ con-
tractuum contraria, contractibus adjecta, aut ipsa vitientur, aut vitient con-
tractus

tractus eosque in aliud negocij genus transmutent *l. pacta conventa. 72. ff. de contrah. empt. Fr. Hottomannus Illustr. quest. 36.*

CXCIII Naturalia tamen, seu adminicula contractuum pactionibus immutari posse, sic ut ex pactis contrahentium formam & legem contractus accipiant, certi & indubitati est juris *d. l. pacta conventa 72. l. 7. §. 5. ff. de pact. l. legem C. eod. l. in convent. 52.*

CXCIV. Quocirca, licet fides ipsaque fidelitas, tanquam substantiale feudi, nunquam remitti queat vasallo, ita ut feudum nihilominus maneat, nec in aliud negotium transformetur: Fidei tamen & fidelitatis promissio jurata (quæ est ipsa non raro, in jure feudali fidelitatis nomine insignitur) utpote naturale duntaxat feudi, ejusque adminiculum, remitti potest: Id quod etiam in præcedentibus duobus textibus disertè scripserunt Feudistæ, atque in confesso est apud omnes.

CXCV. Quanquam hujusmodi feudum, quod Interpp F.F. injurabile vocant, improprium sit, ut quod à propria feudorum natura degeneret notissimosque feudum terminos egrediatur. *Zaf. part. ult. n. 34. Schrader part. 2. c. 4. n. 18. Intrigl. quest. 42. n. 14.*

CXCVI. Hinc etiam cum in dubio feudum unumquodque secundum propriam feudorum naturam, concessum intelligatur, feudo simpliciter concessio, non præsumitur fidelitatis iuramentum esse remissum *Intrigl. d. quest. 42. n. 13.*

CXCVII. Remisso autem fidelitatis juramento, vasallus nihilominus ad universa jurisjurandi clientelaris capita, Seniori obstrictus tenebitur *Zaf. part. ult. n. 34. Schrader part. 6. cap. 7. n. 14 & 17. Moz. de feud. tit. de substant. feud. n. 20. Thom. de Marin in tract. de genere & qual. feud. tit. de feud. sine fidelitate n. 7. Nicol. Intrigl. d. quest. 42. n. 6.*

CXCIX. Licet, si ea transgreditur, non fiat propterea perjurus: Si quidem omne perjurium præsupponit jusjurandum, cum perjurium sit jurisjurandi violatio: At violari non potest juramentum, quod præstitum non est *Schrader. d. c. 7. n. 14.*

CXCIX. **ALTERVM**, quod vasallum à pœna amissionis feudi liberare diximus, est **JVSTA CAUSA**, quæ illum excusat, quod intra tempus, à lege præstitum fidelitatem non fecerit. *c. unic. in princip. in verbis: Nisi justa causa intervenerit quare non petierit. Quo temp. miles. tit. 22. lib. 1. Feud. Alvarott. in cap. unic. de feud. sine culpa non amit. 2. F. 21.*

CC. Ejus verò causæ, quanquam variæ sint species; Ab Imperatore tamen quatuor duntaxat recensentur in *in d. cap. unic. quo temp. miles.*

MORS CAPITALIS INIMICITIA INFANTIA ET JUSTA ABSENTIA.

CCI. Quod ad primam excusationem justam seu justum impedimentum præstet **MORS** Domini vel Vasalli, intra legitimum tempus, annum & diem, investituræ petitioni & fidelitatis præstationi præfixū interveniens, si videlicet contigerit vel dominum vel vasallū ante lapsum anni & diei è vivis dece-

Decedere: Tum enim vasallo de novo annus & dies conceditur, intra quem fidelitatem faciat, sic ut tempus ante mortem Domini aut vasalli fluxum minimè imputetur *d. cap. unic. quo temp. miles.*

CCII. Et ideo si dominus intra annum & diem vità fungatur, vasallus, qui Domino fidelitatem & recognitionem antea non fecit, debet heredi domini defuncti fidelitatem facere intra annum & diem, numerandum à die secunda mortis. Laurent Sylvan. *in tractat. de feud. recognit. quest. 39.*

CCIII. Consimiliter si vasallus intra annum & diem decedat, heres illius, ad quem jus petendæ investituræ & fidelitatis faciendæ transit, intra annum & diem à morte vasalli defuncti computandum, feudum recognoscere & fidelitatem jurare potest. Sylvan. *quest. 40. § 41. Vultejus cap. 7. num. 86. Zasius part 7. n. 7. Borcholt. cap. 8. n. 8.*

CCIV. Adeoque tempus ante mortem primi vasalli fluxum non computatur in annum & diem successori vasalli ad petendam investituram & fidelitatem jurandam concessum, nec mora defuncti ipsi nocet; sed ei de novo annus & dies conceditur Sylvan. *quest. 40. Rosenthal. cap. 6. concl. 44* secus si annus & dies ante mortem vasalli in totum fuerit lapsus: Tunc enim feudum statim aperitur domino feudi *c. un. in pr. vers. praterea. de prohib. alien. per Frideric. tit. 55 lib. 2. F.* five vetus fuerit feudum five novum Vultejus *cap. 7. num. 86. Diff. Laurent, Sylvan. d. quest. 40. Zasius part 7. n. 9. Mozius de substant. feud. num. 49. Borcholt. cap. 8. num. 8. Sonsbec. part. 11. num. 12.*

CCX. SECUNDA causa excusationis est CAPITALIS INIMICITIA inter dominum feudi & vasallum exorta. *d. cap. unic. quo tempore miles Rosenthal in synopsi feud. cap. 6. conclus. 53. Schraderus part. 6. cap. 2. num. 34. Sylvan. de feudi recognit. quest. 42. Vultejus cap. 7. num. 75. Zasius part. 7. n. 4.*

CCVI. Capitalis inimicitia hoc loco, non solum illa dicitur, quæ caput naturale, hoc est, vitam & corpus, sed etiam quæ statum alicujus, five caput civile, itemque honorem, omniumque vel etiam majoris partis bonorum amissionem, concernit. Rosenthal *d. conclus. 53. num. 2. Borcholt. de feud. cap. 8. num. 11.*

CCVII. Hæc autem, quod justam excusationis causam præstet requirunt plerique Interpp, ut citra ullam vasalli culpam fuerit nata: eò quod alias vasallus ex sua malitia sentiret commodum Rosenthal, *d. conclus. 53. num. 7. Sonsbec. part. 11. num. 20. Vultejus d. cap. 7. n. 75. Sneiderwin. part. 5. num. 45. Mozius de feud. substant. num. 45. Schenck Baro in d. cap. unic. quo tempore miles. Borcholt. d. cap. 8. n. 15.*

CCIIIX. Veruntamen veritati theoricæ magis conveniens videretur nihil hoc casu penitus referre utrius culpa, vasalli, an verò domini, ortæ fuerint, illæ inimicitia *arg. l. 4. § l. ex parte 22. ff. de adim. legat. Modò vasallus dolo non procuraverit eas, idè scilicet ne propter has, investituram petere teneatur: Schrader. part. 6. cap. 2. n. 34.*

CCIX. Idem planè dicendū existimamus de alia quavis gravi inimicitia inter dominum & vasallum exorta, licet illa capitalis non fuerit, cum eadem ratio in hac, quæ in illa, manifestè obtineat. Laurent. Sylvan. *d. quest. 42. Zas. d. part. 7. n. 4. Rosenthal d. concl. 53.*

CCX. Quin etiam ad minas, quibus vasallo Dominus minatus est offendere ipsum in persona, vel in rebus, ob paritatem rationis, idem porrigendum esse, putamus Alvarottus. *in d. cap. unic. n. 15. quo tempore miles. Sylvanus quest. 44. per tot.*

CCXI. Sed numquid procuratorem vasallus mittere cogitur qui nomine ipsius feudum recognoscat ac seniori fidelitatem juret? non per omnia expeditum est: placet tamen negantium opinio. Rosenthal, *cap. 6 conclus. 53. n. 5. Vult. d. n. 75. Alvarott. d. n. 15. Diff. Sylvan quest. 47.*

CCXII. Quanquam enim metus ille, ob quem, propter inimicitias exortas vasallus dominum accedere non audeat, in procuratore cesset: Non tamen hæc sola ratio excusationis esse videtur; sed etiam quod grave sit, inimico, fidelitatis juramento, devinciri Rosenthal. *d. concl. 53. n. 4.*

CCXIII. Et hæc in tantum vera sunt ut, durantibus inter vasallum & dominum inimicijs, non cogatur vasallus dominum accedere quamvis ipsi dominus literis salvi conductus cavere velit. Quoniam non tenetur quis credere literis salvi conductus, quotiens de periculo capitali agitur Schraderus *d. c. 2. n. 36. Sylvan. quest. 45. Vultejus d. n. 75. Borcholt. d. cap. 8. n. 11.*

CCXIV. Quamdiu autem inimicitia isthæc à feudi recognitione & fidelitatis præstatione excuset quæritur? Sunt qui existiment excusare inimicitias per totum illud tempus à lege concessum ad petendum investituram ac fidelitatem faciendam: Eoque tempore transacto, unum adhuc annum & diem concedi intra quem vasallus, non obstante inimicitia, fidelitatem per se vel per procuratorem facere teneatur: Idque ideo quia, si inimicitia essent perpetua, nunquam cogeretur vasallus jurare domino. Alvarott. *Isernia & Ravennas in d. cap. un. c. quo tempore miles Sonsbec. de feud. part. 11. n. 20.*

CCXV. Verum ab hac sententia rectè discedunt alij atque tandiu inimicitias excusare vasallū statuūt, & quandiu illæ reconciliatae non fuerint Rosenthal. *d. cap. 6 conclus. 54. n. 1. & sequent. Sylvan. quest. 48. Vult. d. n. 75. in fin.*

CCXVI. Reconciliatione autem facta, annus & dies, à jure feudali feudi recognitioni præfinitus, currere incipit à die reconciliationis atque impedimenti cessantis Rosenthal. *d. concl. 54. n. 4. Diff. Sylvan. quest. 49.*

CCXVII. TERTIA excusationis causa est INFANTIA vasalli *d. c. unic. quo temp. miles.* Infantia autem hoc in loco, ut & alias in jure civili septennio terminatur nec ad annum decimum quartum completum extenditur *per text. in d. cap. unic. quo temp. miles. junct. cap. unic. § si minor. si de feudo defunct. content.*

CCXVIII. Quapropter qui infantiam nondum excefferunt, nec septennium compleverunt ad fidelitatem jurandam non compelluntur, cum doli non sint capaces, nec, quid agant, intelligant *d. §. si minor. Schraderus in d. cap. 2. num. 26.*

E

119. Idem-

CCXIX. Idemque de infantia proximis dicendum: Quoniam nec hi intellectum habere videntur § 9. & 10. *Instit. de Inut. stipulat.* Schrader. d. n. 27. Diff. Sylvan. *quest. 54. n. 6.*

CCXX. At qui proximi sunt pubertati, quia jam intelligunt quid agant & doli capaces, sunt § *in summa 18. I. de oblig. qua ex delict. nego. d. §. 10. I. de inut. stipul.* à juramento fidelitatis non excusantur; sed tempus præstationi ejus à jure præfixum ab ea ætate illis currere incipit. per textum expressum in d. §. *minor* Schrad, d. num. 25. Rosenthal d. c. 6. *conclus. 41. n. 5.* Diff. Henricus Bocer. *de feud. invest. cap. 4. n. 12.* Vultejus *cap. 7. n. 64.* Borcholt. d. *cap. 8. num. 16.* Schenck Baro in d. §. *si minori.* Sylvan. *quest. 56.*

CCXXI. Quod de puberibus, viginti quinque annis minoribus, multo magis dicendum: Idemque ei am de illis expressis verbis constituit Imp. in *cap. unic. pr. 6. præterea de prohib. feud. alienat per Frideric.* Quamvis interim hi, ex recognitione feudi & fidelitatis præstatione, lubrico ætatis lapsi, gaudeant beneficio in integrum institutionis Vult. d. *cap. 7. n. 66.* Borch. d. *cap. 8. num. 18.* Sneidevvin. *part. 5. n. 30.* Schrader. d. *c. 2. n. 28.* Cart. Jun. *de feud. p. 4. n. 46.* Sylvan. *de feud. recognit. quest. 53.*

CCXXII. QVARTA causa excusationis est ABSENTIA vasalli aut domini d. *cap. unic. de tempore miles.* Absentia vasalli sic demum excusat, si fuerit justa & necessaria, non si voluntaria sit & temeraria Schraderus d. *part. 6. cap. 2. num. 41.* Borcholt. d. *cap. 8. num. 19.* Vultejus d. *cap. 7. num. 47.* Sneidevvin. *part. 5. num. 41.* Quod tamen post Matth. de Afflict. sic limitandum existimat Sneidevvin. d. *num. 41* ut ex causa non necessaria absenti tempus non currat, si ipso absente cœperit: Quoniam hoc casu vasallo nihil imputati potest, ut qui cogitare non potuerit hunc casum mortis domini vel patris sui, cum casus adventitij etiam alias non sint computandi l. *Julianus ff. qui & à quib. manum.* Vultejus d. *cap. 7. num. 74.* Rosenthal. d. *cap. 6. concl. 50. n. 60.*

CCXXIII. Et hæc usque adeò vera sunt ut qui ex justa causa abest nec procuratorem mittere cogatur, qui nomine ipsius feudum recognoscat ac Domino fidelitatem juret *sed et si per prætorem §. fin. ff. ex quib. caus.* Borch. d. *num. 19.* Vultej. d. *num. 47.* Sneidevvin. d. *num. 41.* Sonsbec. *part. 11. n. 19.* Diff. Sylvan. *quest. 47.* Vnde etiam licet vasallus procuratorem domini reliquit, qui investituram accipiat & clientelare juramentum præstet, nihilo tamen magis tempus ei currere palàm est d. l. *sed et si per procuratorem §. fin.* Vultej. d. *n. 74.* vide & Sonsbec. d. *part. 11. n. 20.*

CCXXIV. Absentia autem Domini excusat indistinctè, sive justa sit, sive injusta Schraderus d. *cap. 39.* Sneidevvin. d. *part. 5. num. 41.* Borcholt. d. *cap. 8. num. 20.* Vultejus d. *cap. 7. num. 74.* Sylvan. *quest. 72. & sequent.* Et sive in loco remoto sit dominus ad quem non facile vasallus absque sumptibus maximis pervenire possit, sive sit in loco propinquo. Rosenthal. d. *conclus.*

CCXXV. Quod si tamen procuratorem domi reliquerit, qui interim dum ipse abest, investituram faciat & fidelitatis juramentum accipiat, hoc casu vasallo tempus anni & diei currere verius est Schrader. *d. c. 2. n. 40.* Sneidevvin. *d. p. 5. n. 39.* Sylvan *quest. 73.* Sonsbec. *part. 11. n. 8.* Vult. *d. n. 74.*

CCXXVI. Et hæ sunt quatuor illæ excusationis causæ, quas in *d. cap. unic. quo temp. mil.* Imperator exempli gratiâ recensuit. Præter illas verò ad huc alias longè plures esse quæ vasallo æquè excusationem tribuant, dubitandum non est. *arg. d. c. unic. ubi Schenk Baro.*

CCXXVII. Sic enim & INFAMIAM Domini, sed gravem tamen & magnam. Sylvan. *de feud. recognit. quest. 69.* Rosenthal. *d. cap. 6. conclus. 51.* Schrader. *part. cap. 2. n. 53.* Sneidevvin. *part. 5. n. 47.* Vult. *d. cap. 7. n. 73.* qualis est excommunicatio major, proscriptio, vel bannus. Sylvanus *d. quest. 69. & 70.* Schrader. *d. n. 53.* Sneidevvin. *d. part. 5. n. 47.* vasallum à feudi recognitione & fidelitatis præstatione excusare, quoad scilicet infamia illa durat, communis est F. F. traditio.

CCXXVIII. Ipfius tamen vasalli infamia non excusat vasallum, ne scilicet ex suo delicto lucrum sentiat *l. sine hereditaria l. verum s tempus ff. pro socio.* Schraderus *d. num. 53.* Rosenthal. *conclus. 51. in fine.* Sneidevvin. *d. num. 47.*

CCXXIX. Excusat præterea vasallum, intra annum & diem feudum non recognoscentem nec fidelitatem jurantem, ERROR ET IGNORANTIA JURIS, ut si ignorasset vasallus intra prædictum tempus anni & diei sub pœna amissionis petendam esse investituram & fidelitatem faciendam: Quandoquidem juris ignorantia non prodest acquirere volentibus; suum verò petentibus non nocet Sylvan. *in d. tractat. de feud. recognit. quest. 64.* Diss. Vultejus *c. 7. n. 69.*

CCXXX. Multò magis ergo IGNORANTIA FACTI vasallum excusabit si eâ deceptus intra annum & diem non juraverit fidelitatem *arg. l. 9. in pr. ff. de jur. & fact. ignor.* ut quia fortassis vasallus ignoravit prædecessorem suum vel dominum esse mortuum, vel rem de qua investitura erat petenda & fidelitas præstanda, esse feudalem Laurent. Sylvan. *quest. 65.* præterquam si crassa & supina ignorantia fuerit: Hæc enim excusare non solet *l. 6. ff. de jur. & fact. igno.* Sylvan. *quest. 66.* Schrader. *d. cap. 2. n. 16.* Schneidevvin. *p. 5. n. 28.*

CCXXXI. Itemque excusatur vasallus si in LOCVM, in quo facienda est fidelitas, tuto, & sine periculo pervenire non possit; vel propter tempestatem inusitatam ac fluminum inundationem insolitam &c. Sylvan. *de feud. recognit. quest. 83.* Vultejus *d. cap. 7. num. 83.* Schraderus *d. cap. 2. num. 42.* vel propter pestem eo in loco in quo, vel dominus commuratur,
E 2 vel quâ

vel quâ iter ad dominum faciendum esset, grassantem Sylvan. *quest.* 62. Sneiderwin *part.* 5. n. 49. Borcholt. *cap.* 8. n. 49. Vultejus *d. cap.* 7. n. 83. vel propter inimicitias quæ ipsi vasallo cum alio, quam Domino, intercedunt, Frideric. Schenck Baro *intit.* 22. *pr.* n. 3. Schrad *d. c.* 2. n. 34. vel propter bellum quod viget eo in loco, per quem ad dominum ire oportet Sylvan. *quest.* 50. & 51. Vult. *d. n.* 83. Sonsbec. *part.* 11. n. 23. Aded ut etiam hoc casu literis salvi conductus se committere vasallus non cogatur Sylvanus *quest.* 52.

CCXXXII. Excusatur item vasallus si aliud quodvis justum impedimentum interveniat, quo ad dominum ire prohibetur Schrader *d. c.* 2. n. 42. Etiam si impedimento istius culpa vasalli causam dederit *arg. l. 2. § antep. ff. si quis caut.* Schrader. *d. n.* 42. dummodo illud dolo non procurarit vasallus, ne scilicet cogi possit ad domino fidelitatem faciendam. Schrader. *d. n.* 42. Nec quicquam refert, impedimentum istud protinus à principio an in ipso temporis cursu intervenerit Vult. *d. c.* 7. n. 86.

CCXXXIII. Hinc si vasallus carcere seu in custodia detineatur, quantumvis culpâ ejus hoc fiat, interim excusatur, nec tempus faciendæ fidelitatis legitimum ipsi currit Sylvanus *de feud. recognit. quest.* 77. Rosenthal. *cap.* 6. *concl.* 52. Quâvis hoc casu, quo culpâ suâ incarceratus detinetur vasallus plerique existiment teneri ipsum procuratorem mittere ac per eum fidelitatem jurare: cum alij non debeat nocere aut imputari damnum quod quis suâ culpâ sentit Rosenthal. *d. concl.* 52. Schrader. *d. part.* 6. c. 2. n. 45. & sequent. Vultejus *d. c.* 7. n. 78. Sylvan *quest.* 76. n. 21. si modo incarceratus idoneum procuratorem habere potest, quem ad dominum mittat, alioquin excusatus habebitur. Vultej. *d. n.* 78.

CCXXXIV. Hinc etiam morbo fontico laborans à pœna non præstitæ fidelitatis excusatur vasallus, quoniam hoc tale est impedimentum, quo dominum feudi quis accedere prohibetur VVesenb. *de feud. c.* 8. n. 7. Sonsbec. *part.* 11. n. 20. Vult *d. c.* 7. n. 80.

CCXXXV. Denique excusatur vasallus si duo de feudo & hereditate domini contendant. Etsi enim hoc casu quidam existiment jurandum esse actori, sub protestatione quod hoc sibi præjudicare non debeat, si postea appareat actorem non esse successorem Rosenthal. *d. concl.* 52. n. 4. Andr. Kohl *in tract. de serv. feud. part.* 3. n. 55. & sequent. Alij verò possessori potius jurandum censeant, idque tutius esse Rosenthalius quoque judicet *d. concl.* 52. n. 3. Alvarott. *in cap. unic. quo temp. mil.* n. 14. Zasius *part.* 7. n. 7. Vult. *d. c.* 7. n. 77. Verus tamen videtur neutri illorum interim jurari oportere, sed recognitionem feudi fidelitatisque præstationem eò usque differendam esse, donec constet uter ex illis in feudum defuncto succedat: dummodo vasallus hoc casu protestetur, per se non stare quo minus vero defuncti successori juret. Schrader. *d. c.* 2. n. 22. Sonsbec. *part.* 11. n. 22.

DE EFFECTU JURISJURANDI CLIENTELARIS.

CCXXXVI. Restat ut de EFFECTU quoque clientelaris jurisjurandi non

di non nihil subjiciamus: Is verò in eo consistit, ut vasallus ad universa atq; singula fidelitatis capita, supra à nobis recensita & prolixè declarata, seniori suo adversus omnem hominem obligetur, exceptò Imperatore vel Rege. *cap. unic. de Nona forma fidel.*

CCXXXVII. Hunc enim excipi debere in omni juramento, & si nominatim & expressè exceptus non sit, tacite tamen exceptum intelligi, ait Fridericus Imperator in *cap. unic. de prohib. alienat. per Fridericum. 2. F. tit. 55. in fine.*

CCXXXVIII. Excipiendum præterea esse antiquiorem dominum, ipse quoque Feudista in *tit. 28. lib. 2. F.* expressè testatur. Huic enim cum prius ad fidelitatem obstrictus fuerit vasallus, & quidem adversus hunc etiam, à quo postea feudum accipit, non potest vasallus, posteriori domino se adversus priorem illum ad fidelitatem obligando, jus prioris domini minuere conditionemque ejus deteriore reddere. Schenck Baro & Alvarott. in *d. tit. 28. Rittershus. in part. feud. lib. 2. c. 1. quest. 24.* Andr. Kohl in *tract. de servit. feud. part. 2. n. 38.* Schrader. *part. 6. cap. 6. n. 20. & 21.* Quòd usque adeò verum esse putamus ut neque per se, neque per substitutum posteriorem adversus antiquiorem dominum juvare possit *arg. d. tit. 28. Rosenthal in synopsi feud. c. 8. concl. 16. n. 5.* Nisi consuetudo illius loci, in quo bona feudalia sita sunt, contrarium introduxerit: Tunc enim si vasallus contra priorem Dominum feudi, posteriori domino servitia præstiterit ipse feudum non amittit. Tum quod consuetudo loci, sicut alios omnes actus, ita & juramentum fidelitatis, sive obligationem ex ea descendente, interpretetur, restringat & extendat *l. si prius 17. § ff. de aqua pluvi. arc.* Tum quòd consuetudo, etiam iniqua & prava à pœna excuset. Schrader. *d. c. 6. n. 22.*

CCXXXIX. Consimiliter ipse quoque vasallus in omni fidelitatis juramento exceptus intelligitur, sic, ut domino vi juramenti non teneatur adversus semetipsum, suppetias ferre: Non solum propterea, quòd ordinata charitas incipiat à seipsa; sed etiam quòd in generali dispositione, loquentis persona semper excipiatur *arg. l. 1. ff. de senator. & l. Paulus. §. fin. ff. de pignor. Schrader. d. part. 6. c. 5. n. 12. Rittershus. quest. 25.* Nec quisquam præsumatur consensisse in id, quòd contra seipsum est, Vultejus *de feud. l. 1. c. 10. n. 38.* Andr. Kohl. in *d. tract. part. 3. n. 30. & part. 4. n. 22.*

CCXL. Hinc scilicet vasallus non cogitur salutem domini, propriæ salutis antepone *arg. cap. Non licet 23. quest. 5. In trigl. de feud. quest. 58. n. 4. Rittershus. de feud. d. cap. 1. quest. 25.* Adeò ut etiam adversus vim domini injustam, cum moderamine inculpatæ tutelæ, se tueri ac defendere possit *l. 2. § 1. 3. C. ad l. Cornel. de Sicar. l. 3. ff. de justic. & jure.*

CCXLI. Vnde, cum filius cum patre etiam naturam pro una habeatur persona *l. fin. C. de impub. & al. substit.* consequens est, ut sicut adversus se ipsam vasallus dominum juvare non debet, prout modò est dictum, ita quoque ne adversus patrem suum eidem auxilium præstare possit: Maxime cum ejusmodi juramentum non parum laderet honorem ac reverentiam patri à filio jure divino & humano debitam: Quale juramentum non esse obligatorium, quòd patet à honestate *l. fin. §. uno contra l. 3. l. item in l. 1. c. de vasall. n. 1.* non obligat, sed maior est caritas parentum in liberos, quàm vice versa.

um, præterquam quod per se satis est manifestum, plurimis etiã in locis expressè asseritur l. 7. §. 16. ff. de pact. l. 112. §. fin. ff. de legat. 1. l. 5. C. de ll. Cujacius in tit. 28. lib. 2. F. Zasius in Epit. feud. part. 7. n. 20 Diss. Vultej. de feud. lib. 1. c. 10. n. 33. Bocerus de investit. feud. c. 4. n. 38. Schrader. d. part. 6. c. 5. n. 1. Vide & Rosenthal. cap. 8. conclus. 14. n. 7.

CGXLII. Pari ratione cum uxor & maritus una sint caro, inter eosque individua vitæ consuetudo intercedat, non magis poterit vasallus seniore suum juvare adversus uxorem suam, quam adversus seipsum Rosenthal. d. conclus. 14. n. ult. Speculat. in tit. de feud. §. Quoniam. vide Andr. Kohl. in d. tractat. part. 3. n. 16. & sequent.

CCXLIII. Postremò in jurejurando vasalli tacitè etiam excipi intelligitur patria atque patriæ parens: cum teste Cicerone, patria sit antiquior parens, quam, si quis curaverit, major ei profecto, quàm parenti debetur gratia. Borch. de feud. c. 7. n. 42. Vult. d. c. 10. n. 31. Sylvan. de recognit. feud. quest. 109. n. 17. Andr. Kohl. in d. tractat. part. 3. n. 36. Sonsbec. part. 12. n. 6.

TANTUM DE JURAMENTO CLIENTELARI.

ERRATA SIC CORRIGANTVR.

In thesi 5. lin. 1. lege, justissima de causa. In thesi 26. lin. penult. respectibus.
In thesi 29. lin. 4. promittatur. In thesi 30. lin. 1. liget. In thesi 33. lin. pen. facere
omniò cogitur. In thesi 35. lin. 2. Erbherren. In thesi 57. lin. 11. decenti. In
thesi 63. lin. ult. Jurantis. In thesi 80. lin. ult. fidelitatem. In thesi 87. lin. 2. gevoß
mechtiger. In thesi 95. lin. 3. Omnibusne. In thesi 16. lin. 5. contra. In thesi 122.
lin. 6. contumeliam. In lin. 9. meum. In thesi 134. l. 2. nequeat.

Wittenberg. Diss., 1613/23

ULB Halle

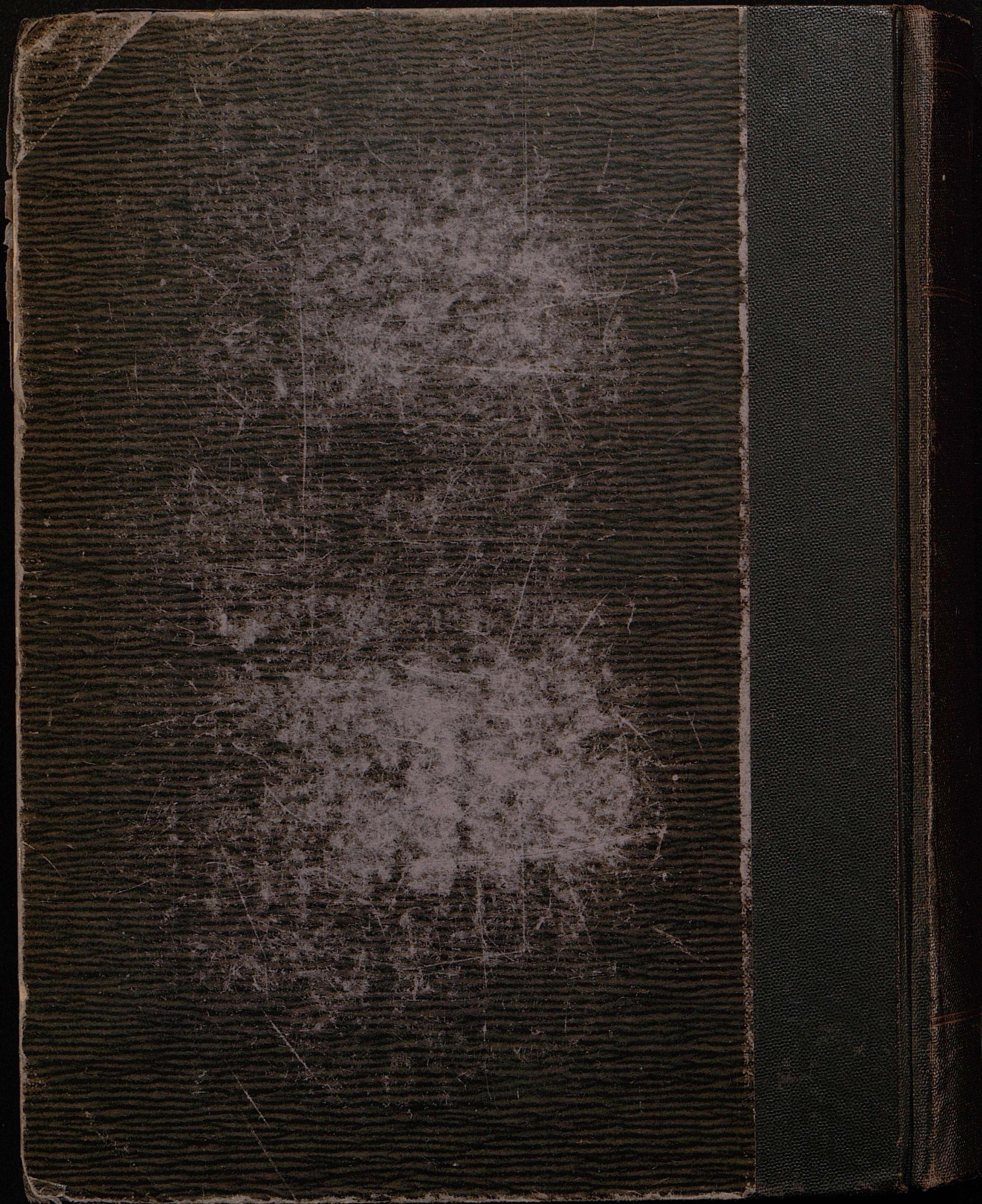
3

002 673 304



V. 17





12926

De

1613

5 22
64

IURAMENTO
FIDELITATIS VA-
SALLATICO SEU
CLIENTELARI.

DISPUTATIO

Quam

Divinâ aspirante gratiâ
In celeberrima atque Inclytâ Academia
VITTEBERGENSI

SUB PRÆSIDIO

HELFRICI ULRICI HUNNII
J. U. D.

Publici exercitij causa ventilandam proponit

HECTOR VUILHELM à GUNTERROD
HASSVS.

In auditorio Jctorum die 3. Decembr.
horis matutinis,

VITTEBERGÆ,

Typis Johan. Gormanni, Anno 1613.

*Præstantissimum et Eruditissimum Virum, Dn. Geo-
fredum Lenthum ad examen hanc thesim an-
Clavil. Dn. Prætor et*

